

VII. BÖLÜM

ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

1- DERS KİTAPLARININ YAZILMASI VE DENETİMİ

Ülkemizde ders kitaplarının ve ders programlarının yazdırılmasında ve denetlenmesinde etkili olan kuruluş Talini ve Terbiye Kurulu'dur. Önemli işlev gören bu kurul demokratik yollardan *oluşturulmamıştır*. Bu kurul Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ve Bakan'ın siyasal tercihleri doğrultusunda yönlendirilmektedir. Bu yüzden bu kurulun *her türlü etki ve denetimden uzak* bilimsel bir kurul olduğunu iddia etmek zordur. *Atanmışlardan oluşan bu kurulun üyelerinin* büyük bir çoğunluğunu *Türk-İslamcı* kafa yapısını taşıyan kişilerden oluştuğu da herkesçe bilinmektedir.

Ders Kitaplarını denetleyen Talim Terbiye Kurulu'nun atanmış üyelerinin dünya görüşleri laik ve çağdaş olmadığı için bu kurul laik ve çağdaş yazarların yazdıkları kitaplara onay vermemekte ancak gerici ve şeriatçı, Türk-İslam senteze! yazarların yazdıkları ders kitaplarına onay vermektedirler. Mevcut yapı bu haliyle devam ettiği sürece ders kitaplarının bilimsel ve demokratik olarak yazılması mümkün olmayacaktır.

Öncelikle bu kurulun özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmasını savunmaktayız. Bunun içinde bu kurul üyelerinin *Bakanlık, öğretmen kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin* seçilmiş temsilcilerinden oluşması gerektiğini söylüyoruz.

Ders kitaplarının farklı kişi ve kuruluşlar tarafından yazılması öğrenci ve öğretmenlerin *"değişik düşünce ve anlatımlarla"* karşılaşmasına yardımcı olmaktadır. Bu anlamda *tek tip* ders kitabı anlayışını bilimsel olarak savunmamız mümkün değildir. Şu anda Talim Terbiye Kurulu'nca onay verilmiş farklı kişi ve yayınevleri tarafından piyasaya sürülmüş kitaplar yazan ve yayınevi farklılığının dışında *"aslında tek tip kitaplardır."* Yayınevleri ile yaptığımız görüşmelerde Talim Terbiye Kurulu'nun *işgüzar denetimi* yüzünden *"yazarların kitaplarını özgürce yazamadıkları"* şikayeti dile getirilmiştir.

Her ders kitabı için;

Ders kitapları Sendikamızın önerdiği biçim ve içerikle mutlaka uyum sağlamalıdır. Sendikamız, "Ders Kitapları İnceleme Kurulu" adı altında yasal bir kurulun oluşturulmasını savunur. Bu kurul özerk ve demokratik bir yapılanmayla oluşturulmalıdır. Kurulun Üyelerinin görev süreleri 3 yılla sınırlandırılmalıdır. Kurulun onay vermediği ders kitapları okullarda okutulmamalıdır. Kurulun onayladığı ders kitapları 5 yıl süreyle okutulmalıdır. Onaylı bu ders kitapları okullarda öğretmen-öğrenci ve veli temsilcileri tarafından seçilerek okutulmalıdır.

a) Alanında uzman akademisyenler. Bu akademisyenler Türkiye'deki ilgili fakültelerin öğretim elemanları tarafından seçim yoluyla görevlendirilmelidir. Örneğin; Türkiye'de altı üniversite bünyesinde Sosyoloji bölümü var ise her üniversiteden seçilen altı akademisyen,

b) ÖES (Öğretim Elemanları Sendikası)'in önereceği alanı ile ilgili bir veya iki akademisyen,

c) Eğitim sendikalarının görevlendireceği alanlarında yetkin» en az iki branş öğretmeni,

d) Grafiker kuruluşlarının görevlendireceği en az bir uzman grafiker ve tasarımcı,

e) Fakültelerin güzel sanatlar bölümünden seçilmiş birer akademisyen,

t) Eğitim Bilimleri Fakültelerinin seçeceği Program Geliştirme ve Pedagoji uzmanları,

g) MEB'in görevlendireceği bir veya iki temsilci,

h) TUBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumuy'un görevlendirdiği bir uzman,

ı) Varsa örgütlü veli ve öğrenci derneklerinin temsilcileri,

j) Karikatürcüler Derneği'nin görevlendireceği bir karikatürist,

k) AFSAD, İFSAD gibi fotoğrafçı derneklerinin temsilcileri,

l) İşçi ve işveren sendikalarının temsilcileri,

m) Sivil toplum örgütleri (ÇYDD, İHD, DHKD, TEMA gibi) verecekleri ve önerecekleri uzmanlar.

Talim Terbiye Kurulu'nun kitap inceleme komisyonunun da yukarıda önerdiğimiz şekilde olmasını ve yazılmış kitapları böyle bir yapıyla denetlemesini önermekteyiz.

2- DERS KİTAPLARININ BASIMI

Ders kitaplarının daha kaliteli ve daha dayanıklı olarak üretilmesini savunmaktayız. Bunun için devletin olanaklarının yeterli olduğuna inanmaktayız. Aşağıda özelliklerini saydığımız kitapların basımında devletin Türk Tarih Kurumu Basımevi yardımcı olabilir. Özel sektör kamu kuruluşlarının belirlediği kar marjını geçmemek kaydı ile ders kitabı basabilmelidir. Sendikamızın belirlediği nitelikte basılan ders kitapları kamu veya özel sektör tarafından piyasaya sürülebilir.

3- DERS KİTAPLARININ FİZİKSEL YAPISI NASIL OLMALIDIR

Fiziksel Yapıya ilişkin Önerilerimiz:

* Kapak bez ciltli veya lake karton biçiminde dayanıklı hale getirilmelidir.

* Kapaktaki resimler çocuğa hitap edebilecek tarzda ve güncel olmalıdır.

* Ders kitapları dayanıklı olmaları için sırt dikişli yapılmalıdır. Böylece dayanıklı ders kitapları bir kaç el kullanımı elverişli hale geleceklerdir.

* Ders kitabında kullanılan kağıt beyaz ve 80 gramdan az olmamalıdır.

* Ders kitaplarındaki resim, grafik, şema ve haritalar gibi görsel malzemelerin çekici ve anlaşılır olabilmesi için ders kitapları mutlaka dört renk basılmalıdır.

Sendikamız Türk Tarih Kurumu yetkilileri ile yaptığı görüşmeden aşağıda özellikleri belirtilen bir ders kitabının kurumun %20'lik karı ve KDV dahil olmak üzere 375.000 TL 'ye mal olabileceğini tespit etmiştir.

Kitabın ;

Baskı adedi	: 1.000.000 adet
Boyutu	: 16.5 x 25
Forma	: 10 Forma
Kağıt	: Beyaz 80 gr
Kapak	: Bez (Muşamba)
Dikiş	: Sırttan Dikişli
Dizgi	: Dahil (Kuruma ait)
Renk	: 4 renk (Trikromi)

4- DERS KİTAPLARININ İÇERİK YAPISINA İLİŞKİN ÖNERİLERİMİZ:

- Ders kitapları bilimsel bir anlayışla yazılmalı, doğru ve çağdaş bilgiler içermelidir.
- Ezberci ve pasif öğrenci yetiştiren değil düşünen, araştıran, sorgulayan öğrenci yetiştirecek hale getirilmelidir.
- Ders kitapları öğrencilerin anlayabileceği bir dil kullanılarak yazılmalıdır. Konu anlatımları akıcı olmalıdır. Bunun için Dil Derneği, Türk Dil Kurumu, Türkiye Yazarlar Sendikası gibi kurumlardan yararlanılmalıdır.
- Kitaplarda demokrasi ve demokratik toplum yaşamını özendirecek okuma parçalarına yer verilmelidir.
- İnsan Hakları Bildirgesi ile Çocuk Hakları Sözleşmesinin tam metinleri ders kitaplarının ön veya arka iç kapaklarında yer almalıdır. Bu konuda İHD ve TİDVE gibi kuruluşlardan yararlanılabilir.
- Özellikle Türkçe, Hayat bilgisi vb ders kitaplarında emek, yardımlaşma, barış, hoşgörü gibi metinlere yer verilmelidir.
- Başta Tarih ve Türkçe ders kitapları olmak üzere ırkçı ve şoven şiir, metin, yazar, resimlere ve anlayışlara yer verilmemelidir.
- Laiklikle ilgili okuma ve metinlere ders kitaplarında yer verilmeli. Ders metinlerinde "dinimizde de ..." diye başlayan örnek ve ibarelere yer verilmemelidir.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri zorunlu olmaktan çıkartılmalı, seçmeli hale getirilmeli; ancak, bağnaz Sünni anlayışla değil, Alevi kültürüne de yer verilecek şekilde yazdırılmalıdır.
- Ders kitaplarında kadınların cinsel bir nesne, akılsız, zayıf ve duygusal olarak savunmasız birileri şeklinde tanıtılmasına son verilmeli; kadını ikinci cins olarak anlatan yazı ve resimler çıkartılmalı bunun yerine kadını eşit paylaşılan bireyler olarak gösteren ve

anlatan yazı ve resimler konulmalıdır. Kadını evde iş yaparken gösteren resim ve fotoğraflara yer verilmemelidir. Bu konuda kadın dernekleri ile işbirliğine girilmelidir.

• Ders kitapları çevreci bir anlayışla yazılmalı. Çevre konusunda bilgi verebilecek okuma parçası ve metinlere yer verilmelidir.

• Ders kitaplarında eğitim ile ilgili veya konunun özüne uygun olarak karikatürlere yer verilmelidir. Bu konuda karikatürcüler derneği ile işbirliği yapılmalıdır.

• Edebiyat kitaplarında çağdaş yazarlara ve şairlere yer verilmelidir. Bu konuda Türkiye Yazarlar Sendikası ile işbirliği yapılmalıdır.

5- DERS KİTAPLARININ FİYA TINA YÖNELİK ÖNERİLERİMİZ

Sendikamız ders kitaplarının öğrencilerimize ücretsiz olarak dağıtılmasını savunmaktadır. Özel sektörün bastırdığı ders kitaplarının fiyatlarının ise işçi ve eğitimciler sendikaları Bakanlık, öğrenci ve veli temsilcilerinin de içinde yer aldığı bir kurul tarafından saptanmasını öneriyoruz.

Okullar ders kitaplarını satın alarak öğrenciye kiralama yoluna da gidebilirler.

6- ÜNİTE DERGİLERİNE YÖNELİK ÖNERİLERİMİZ

Sendikamız ünite dergilerinin ikinci bir kitap olduğunu hem içeriğini hem de parasal yönü ile öğrenci ve veli üzerinde ikinci bir yük olduğunu tespit etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı ve ünite dergilerini çıkartanlara göre "ders- kitapları ve öğretmenler yetersizdir. Bu yetersizlik nedeniyle ünite dergileri ders kitaplarının yarattığı boşluğu doldurmakta ve öğretmene yardımcı olmaktadır."¹²⁷

Bizim önerdiğimiz nitelikte ders kitapları yazdırıldığında "boşluk" dolmuş olacak böylece üzerinde bir hayli spekülasyon yapılan ünite dergilerinin çıkmasına gerek kalmayacaktır.

7- ÖĞRETMEN KİTAPLARI HAZIRLANARAK BASTIR/LMALIDIR

Sendikamız gerek kamu gerekse özel sektör tarafından bastırılacak olan ders kitaplarından daha iyi verim alınabilmesi için öğretmene rehberlik yapabilecek "Öğretmen Kılavuz Kitapları"nm hazırlattırılarak öğretmenlere ücretsiz olarak dağıtılmasını önermektedir.

(***)

Türkiye'nin ders kitapları sorunu öğretmen kuruluşlarını dışlayan anlayışlarla çözümlenemez ve çözümlenememiştir de. Biz sendika olarak bu sorunun çözümüne yardımcı olabilmek amacıyla hazırladığımız ve Demokratik Eğitim Kurultayı'nda tartışılmak üzere sunduğumuz bu taslak raporun eksikleri, varsa yanlışları sizlerden gelecek *eleştiri ve önerilerle* giderilecektir. Bu konudaki görüş ve önerilerinizi yazılı veya sözlü olarak sendikamızın eğitim komisyonlarına veya aşağıdaki faks numaralarına iletmenizi diliyoruz. Saygılarımızla.

¹²⁷ Ünite Dergilerinin Eğitime Katkısı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. MEB Yay. 22 Mayıs 1995. Aynı konuda İsmail Aydın'ın Özgün Ünite Dergisi yöneticisi Unsal Gündoğan'la yaptığı görüşme.

TÜRKİYE'NİN TARİH DERS KİTAPLARI VE MÜFREDAT PROGRAMLARI!

ÇAĞRI

İsmail AYDIN*

Eğit-Der üyesi öğretmenler olarak savunduğumuz "Demokratik EğitirT'in bir parçası da, "Müfredat Programları ve ders kitaplarının demokratikleştirilmesi"dir. Bunun için örgütümüz Eğit-Der'e ve bizlere büyük görevler düşmektedir.

Branş öğretmenlerinden başlamak üzere, Müfredat programları ve ders kitaplarının içeriğini, yayın organımız olan Abece dergisinin sayfalarında tartışalım.

Eğit-Der Genel Merkezi de çeşitli branşlardaki öğretmenlerden komisyonlar kurarak "alternatif müfredat ve alternatif ders kitapları" yazdırma! ıdır.

Yukarıdaki çağrı 1989 yılında yapılmış olup Eğit-Der'in yayın organı Abece Dergisinin 51. sayısında yayınlanmıştır. Güncelliğini hala koruduğuna inanıyorum.

Tarih Öğretmenliği ülkemizdeki en talihsiz branşlardan biridir. Okul gezmeye (veya denetlemeye) gelen "büyüklerimiz", okul müdürlerine "Hangi sınıfta Tarih dersi var?" diye sorarlar. Fizik, Matematik, Kimya gibi dersleri sormazlar. Çünkü bu alanlarda pek bilgileri yoktur. Ama "Ankara Savaşının 1402'de İstanbul'un alınmasının 1453'te" olduğunu bilir(!)le\ Timur ile Yıldırım Beyazıt'ı, Fatih Sultan Mehmet'i de tanırılar. Bu eriğın bilgileriyle! Tarih Öğretmeninin bulunduğu sınıfa girerek öğrencilere nasıl "**Tarihin çağımızdaki babası**" olduklarını gösterirler.

Okullardaki öğrencilerimize de bu ders, sıkıcı bir "hikaye" gibi gelir. Bu duruma müfredat programları ve ders kitapları ağırlıkla yol açıyorsa da, branş öğretmeni arkadaşlarımızın yetersizliklerinin de katkılarının olduğunu unutmamak gerekir.

Ülkemizde okutulan ders kitaplarının çağdaş, bilimsel ve demokratik bir içeriğe sahip olmadıkları hemen herkesin üzerinde birleştiği bir konudur. Bu durumun kapitalist toplumun egemenlerince yaratıldığı da bilinmektedir. Ancak kapitalist toplum düzeni, bu günden yarına aşılamayacağından, toplumun demokratikleştirilmesinin ön ayağı olan "Eğitimin demokratikleştirilmesi" büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın tamamı veya **bir** bölümü yazarının izni olmadan çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Bu yazıda;

- 1) Osmanlıdan Günümüze Tarih Anlayış;
- 2) Tarih Dersi Müfredat Programları
(Cumhuriyetten günümüze kadar.)
- 3) Cumhuriyetten Günümüze Tarih Ders Kitapları
- 4) Alternatif olabilecek Tarih Dersi Müfredat Programı.

gibi konuları ele alıp tartışmak istiyorum.

OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE TARİH ANLAYIŞLARI

Osmanlı toplumu çeşitli ulusların birleşmesinden meydana gelen bir imparatorluktu. Bu yüzden İslam dininin anlayışına uygun olarak ulusal topluluk (millet) değil, dinsel topluluk (ümme) esas almıyordu. Doğal olarak Osmanlı İmparatorluğu bir ulus devlet olmadığından, ulusal bir tarih anlayışı da ortaya çıkmadı. Her ne kadar Fatih Sultan Mehmet, "Osmanlı soyunun Oğuz Kağan'dan geldiğini göstermek" amacıyla bir takım Tarih kitapları yazdırmış idiyse de bunu milliyetçilik anlayışının bir ürünü sayamayız. Bu çalışmayla o sıralarda Doğu Anadolu ve İran'da bir Türkmen devleti kurmuş olan Akkoyunlu lideri Uzun Hasan'm "Gerçek Oğuz biziz, Osmanlı karışık soydur." propagandasını çürütmek amacı güdülmüştür.¹²⁸

Osmanlı saray okullarında (Enderun) okutulan Tarih ya Osmanlı Hanedan Tarihi veya İslam Tarihiydi.

Dönemin Tarihçilerini de gerçek anlamda tarihçi olarak nitelendirmek güçtür. Ahmedî, Aşık paşazade, Neşri, Hoca Saadettin Efendi gibi Tarih yazıcıları birer "Vakanüvis" (olay kaydedici) den öteye gitmezler. Egemen otorite olan padişahların yaptıkları Vakanüvislerce olduğundan çok "abartılarak" ve söylentilerin gerçek kaynağı araştırılmadan aktarılır. Tâcüt Tevârih'ten bir örnek; "Fatih Sultan Mehmed'in Destanına Giriş."

"Yine ey güzel sözleri döktüren kalem

Gazaları hemen söylemeye başla sen" (Sayfa 1)

"Öğülecek ahlâkının sonu ve alkışlanacak tutumunun ardı yoğ idi, güzel davranışları kucak dolusu keremi gibi çağ idi.(...) O padişahın yiğitliği öyle idi ki (...) Hele bilgi ve bu alandaki değeri o ölçüde idi ki (...) Hükümdarlık etme yetenekleri sınırsızdı."¹²⁹

Osmanlı tarihçilerinden Cevdet Paşa 12 ciltlik eserinde bu durumu şöyle değerlendirir: "1591'e kadar şehnameci, sonra Vak'anüvis adı ile, her devirde bir zat,

128 Stanford Shaw; Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye yayınları Cilt I, Sayfa 96-206

129 Tacii't Tevârih; Hoca Saadeddin Efendi. Kültür Bak.Yay.Cilt 3 S. 185-186 v.d.

olayları yazmakla görevlendirilmiştir. Bir tarihçinin kendi döneminin tarihini yansıtmaması güçtür."¹³⁰ Cevdet Paşa'ya göre Vak'anüvis tarihlerinin iki kusuru vardır: 1) Dil canbazlığı 2) Baştakileri pohpohlamak. Yine Cevdet Paşa şunları çok haklı olarak yazıyor: "**Böyle yazılmış şeyleri tam bir tarih şekline sokabilmek için çok uğraşmak gerekir.**"

Çağımız tarihçilerinden **E.H. Carr'da** aynı görüştedir. "Tarihin bu kadar sıkıcı olması çokça uydurulmuş olmasındandır."¹³¹

Osmanlı tarihçilerinin bu tavrı 1591-1659 arası olayları anlatan **Mustafa** Naima'ya kadar devam etti.

Bu bakış ve anlayış Vak'anüvislerin yazdıkları tarihte yığınları, ekonomiyi hiçe sayıp olayları bireylere bağlıyordu. Yanlı idiler. Bilimsel değillerdi. Aşağıdaki örnek ise buna en güzel kanıttır:

"Ben de diğer tarihçiler gibi bu sofranın ekmeği yiyeni olma hesabıyla onun güzel ahlâkının birini yüz, yüzünü bin defa mübalağa ile yazmam lâzımdı."¹³²

OSMANLILARIN SON DÖNEMLERİNDE İLK VE ORTA ÖĞRETİMDE TARİH

Türkiye'de eğitimin çağdaştırılması sürecinde, **Saffet Paşa'nın** hazırladığı **1869** tarihli "**Maarifi Umumiye Nizamnamesi**" önemli bir aşamadır. Bu tüzük, ilk ve orta okullarda tarih derslerinin okutulmasını da öngörmektedir: Sıbyan mekteplerinde "**Muhtasar Tarihi Osmani**", Rüştiyelerde ise hem "**Tarihi Umumi**" hem "**Tarihi Osmani**" öğretilenlerdir. Genel tarih içinde, (Batı'daki Biblical History gibi) **Tarihi Enbiya** ve **Tarihi İslam** merkezdedir.

11. Abdülhamit döneminde ilk okullardan Osmanlı Tarihi, orta okullardan da Genel Tarih dersleri kaldırılmıştır. Yani, orta okullarda yalnız Osmanlı Tarihi kalmıştır.

İkinci Meşrutiyet döneminde tarih öğretiminde güçlü bir canlanma göze çarpıyor. İslam ve Osmanlı tarihlerinden başka, genel uygarlık tarihi de okutulmaya başlanıyor. Ancak, alalacele Fransızcadan çevrilmiş genel tarih kitapları, ulusal bir görüş açısından yazılmadığı için eleştirilere yol açmıştır.

1913 tarihli **Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkatı'nda** eski Sıbyan mekteplerinin yerine geçen altı yıllık "**Mektaibi İptidaiye**"de şu tarih dersleri göze çarpmaktadır. (İlk iki

130 Cevdet Paşa Tarihi Cilt i Sayfa 4

131 E.H. Carr Tarih Nedir? İletişim Yay.

132 İskender Beğ Müñşi Türkmen, Tarih-i Alem ara-i Abbasi Cilt i

Mukadime Say.7. Bu kitabı Türk Tarih Kurumu, 1944-45 yıllarında İstanbul Ün.Ed.Fakültesi Asistanı

olan Ali Genceli'ye çevirtirmiş, Kürtler ile ilgili bilgiler sakıncalı bulunduğu için yayımlanamamıştır,

Kitaptan beni haberdar eden sayın Mehmet Bayrak'a teşekkürler.

sınıfta doğrudan doğruya tarih yoktur. Ancak, birinci sınıftaki "Musahabatı Ahlakiye ve Medeniye" dersi ile ikinci sınıftaki "İslam ve Türk Büyükleri" dersi, bir çeşit giriş olacaktır) III ve IV'de "Muhtasar Tarihi Osmani", V ve VI'da "Muhtasar Tarihi Medeniyet".

Meşrutiyet'te orta öğretimdeki durumu ise, dilerseniz 1911 tarihli bir müfredat programından izleyelim.

Maarif-i Umumiye Nezareti Mekâtibi İdadiyede Tedris Olunan Ulûm ve Fünunun Müfredat Programı:

1325-1326 sene-i tedrisiyesine mahsus olmak üzere erbabı ihtisastan müteşekkil komisyonlar tarafından mekâtibi idadiye tedrisatı için tertip edilip Meclis-i Maarifçe baattetik kabul olunan Müfredat Programıdır.

İstanbul-Mabaa Amire 1327(1911)

TARİH (s. 79-98) Yedi yıl, haftada iki ders

Birinci Sene : "Tarih-i Enbiya ve Tarih-i İslam" Hazret-i Adem . . . Hz. İsa muhtasaran kıssalarının beyanı.

İkinci Sene : "Muhtasar Tarih-i Osmani"

Üçüncü Sene : "Tarih-i Umumi"

1. Kurun-u Evvel, 2. Kurun-u Vusta,
3. Kurun-u Cedide, 4. Asr-ı Hazır

Dördüncü Sene : "Tarih-i Umumi"

Mısriler, Asuriler ile Babililer, İbraniler, Finikeliler, İraniler, Yunaniler, Makedonyalılar, Romalılar, K. Vusta, Şarki Roma..

Beşinci Sene : "Tarih-i Umumi"-İslam Tarihi-

Altıncı Sene : "Tarih-i Umumi"-Osmanlılar-

Yedinci Sene : "Tarih-i Umumi" Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Asr-ı Hazır¹³³

Osmanlı hanedanı kendisini dayandığı iki büyük topluluktan (Türkler ve Kürtler)den soyutluyordu. Onlar için Türkler, "Ektrat-ı bi idrak", Kürtler ise "Ektrat-ı bi idrak" yani "akılsız Türkler" ve "akılsız Kürtler" olmaktan öte bir anlam taşımıyordu. Hatta Kürtler hem akılsız hem de "hain" idiler.

133 felsefe Kurumu Seminerleri Mele Tuncay ilk ve orla (iğretimde Tarih konulu konuşması S.276-77)

ATATÜRKÇÜ TARİH ANLA YIŞI

Osmanlı imparatorluğu girdiği I. Dünya Savaşında yenilir. "Ekrat-1 bi idrak" ve "Ekrad-1 bi idrak" birleşerek işgalcilere karşı birlikte mücadele ederler. Savaştan sonra "Ekrat-1 bi idrak", egemen ulus durumuna geçer.

Mustafa Kemal milliyetçilik anlayışına uygun olarak dayandığı ulusal topluluğun (egemen ulusun) tarihinin "bilimsel" olarak araştırılıp yazdırılması çabalarına girişir. Bu çaba Osmanlının hanedan anlayışına bir tepkinin ürünüdür. Bir yandan da "Ekrad-1 bi idrak"ı yok saymaya yöneliktir.

Atatürk Nisan 1930'daki Türk Ocakları Kurultayında Afet (İnan) Hanım'a bir "Tarih Kurulu" oluşturması direktifini verir. Kurultayda ise şöyle konuşur: "İnsanlığın en yüksek ve uygar kavmi, vatanı Altaylar ve Orta Asya olan Türklerdir. TÜRK, UYGARLIKTIR. TÜRK, TARİHTİR".

Atatürk, batılı toplumlarda yerleşmiş olan "Barbar Türk" imajını da yıkmaya çalışmaktadır. Türklerin çok eski (Köklü) bir ulus olduklarını, anayurtlarının Orta Asya da olduğunu ve uygarlığa "önemli katkılar" yaptıklarını kanıtlamayı amaçlayan görüşler ortaya atar. (Harita 1. Bu haritada uygarlığın Orta Asya'dan yayıldığı gösteren kırmızı okların erişmediği yer yoktu.)

"Uygarlık dünyada Orta Asya'dan yayılmıştır" tezine uygun haritalardan birini şu kitapta bulabilirsiniz (Prof. H. Dursun Yıldız, C. Alptekin. !. Şahin, İ. Bostan, Servet Yay, lise I. Tarih yardımcı kitap)¹³⁴

"Türk yurdu daha çok büyüktü. Yakın ve uzak zamanlar düşünülürse Türk'e yurtluk etmemiş bir kıta yoktur."

Bütün Dünyada; Asya, Avrupa, Afrika ve hatta Amerika Türk atalarının yurdu olmuştur. " u s

Mustafa Kemal'in isteği doğrultusunda meydana getirilen Türk Tarih Kurulu şu üyelerden oluşur: Mustafa Kemal, Afet (inan), Tevfik (Bıyıköğlü), Semih Rifat, Yusuf (Akçura), Dr. Reşit Galip, Sadri Maksudi (Arsal), Yusuf Ziya (Özer), Hasan Cemil, Şemsettin (Günaltay), Vasif (Çınar).

Kurul kısa sürede "Türk Tarihinin Ana Hatları" adlı bir kitap oluşturdu. Kitap gizli tutulup piyasaya çıkarılmadı. İncelemek üzere çeşitli bilim ve düşün adamlarına az sayıda dağıtılır. (100 adet)¹³⁶. Kitap, Maarif Vekaleti'nin Talim ve Terbiye Dairesinin 80

134 Atandığını büyük liselerden birinde 3 m. boyunda bir haritaya rastlanmışımı. "Türklerin Anayurtları ve Göçleri" adım taşıyan bu harita 1936'da yapılmıştı. Haritada göç yolları kalın kırmızı oklarla gösterilmişti. Oklar, Amerika kıtasına da uzanıyordu. O günden bu güne değişen tek şey sadee "Kırmızı Oklar"ın boylarının biraz kısalmasıdır.

135 1929 Türkiye Cumhuriyetini Kuran Türk Milletinin Tarihi 1988 (S.1)

136 Doğan Avcioğlu: Türklerin Tarihi cilt I, S.22

numaralı emri ile 3000 (üçbin) adet bastırılmıştır. (15.01.1931)

Atatürk 15 Nisan **1931'de** Türk Tarihi Tetkik Cemiyetini kurdurur. (Cemiyet 3 Ekim 1935'te Türk Tarih Kurumu adını aldı.) Yalova'dan T.T.T. Cemiyeti'ne gönderdiği mektupta; "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır." (16 Ağustos 1931) diyerek tarih yazıcılığının önemini belirtmek isteyecektir. (Falih Rıfki Atay ise, "Atatürk keşke Nutuk'u yazmayıp tarihçilere bıraksaydı" diye yakınacaktır.)

CUMHURİYET DÖNEMİNİN İLK TARİH KİTABI

Türk Tarih Tetkik Cemiyeti, okullarda okutulmak üzere 4 ciltlik bir tarih kitabı hazırladı. Bu kitabın 1.cildi **İLKÇAĞ TARİHİ**'ne ayrıldı. Bu kitabın hazırlanmasında şu kişiler görev aldılar:

M. Tefik (Bıyıkoğlu) Bey	T.T.T.C. Başkanı
Semih Rıfat Bey	T.T.T.C. üyesi-Çanakkale Mebusu
Yusuf Akçuraoğlu	T.T.T.C. üyesi-İstanbul Mebusu
Reşit Galip Bey	T.T.T.C. üyesi-Aydın Mebusu
Hasan Cemil Bey	T.T.T.C. üyesi-Boiu Mebusu
Afet (inan) Hanımefendi	T.T.T.C. Uyesi-Tarih ve Medeni Bilgiler muallimi
Baki Bey	Miralay-Harp Tarihi İkinci Şube Md.
İsmail Hakkı Bey	T.T.T.C. üyesi-Balıkesir Mebusu
Reşit Saffet Bey	T.T.T.C. üyesi-Koeaeli Mebusu
Sadri Maksudi (Arsal)	T.T.T.C. üyesi-Şarki Karahisar Mebusu
Şemseddin (Günaltay)	T.T.T.C. üyesi-prf-Sivas Mebusu
Şemsi Bey	Miralay-Harita UmumlMüdürlüğü Harita Şb. Müdürü
Yusuf Ziya (Özer)	T.T.T.C. üyesi-prf-Efikişehir Mebusu

Bu ders kitabı 1931-1932 Öğretim yılından itibaren okullarda okutulmaya başlanır. Kitabın **Mukaddime** (Önsöz) bölümünde kitabın ümmetçilik ve Osmanlıcılık anlayışlarına bir tepki olarak yazıldığını açıklanır. Türk ulusuna uygarlık tarihi içinde iyi bir yer aranır. "Bütün bu menfi cereyanlar (Osmanlıcılık-Ümmetçilik), tabii olarak, mektep programları ve mektep kitapları üzerinde dahi tesir gösterir. Türklüğün, Çadır, aşiret, at, silah ve muharebe mefhumlarıyla müradif tutulması ananesi mektep kitaplarımıza kadar girdi." (Tarih 1-Mukaddime)

1 37 Avroağı 100 adlı basUnlanmm inceleme amacıyla basıldığını belirtiyor. Kitap 1931 -32 Öğretini yılı için 3000 adet basılmıştır.

Bu kitabın ikinci baskısı 1932-33 Öğretim yılında Maarif Vekaletince bastırıldı. Birinci basımda yer almayan bazı eklemeler yapıldı. (İçindekiler için Ek-1'e bakınız)

Kitabı biraz tanıtmaya çalışayım:

— Kitap, Beşer **Tarihine Giriş** (İnsanlık Tarihine Giriş) kısmı ile başlar, Kainat'ın oluşumu incelenir. İnsanın hayvandan evrimleşerek bugünkü haline getirdiği vurgulanır. (I.Baskıda bunu kanıtlamak için insan ve goril iskeletlerinin fotoğrafları yanyana konur. 2. Baskı da ise "**Hayatın Başlaması ve İnsanın Zuhuru**" başlıklı bir levha konulur.

Bu ilk kitap, canlıların ve insanların oluşumu konusunda daha sonraki yıllarda yazılan ve okutulan ders kitaplarından daha da ileridir. (Daha sonraki ders kitaplarından kainatın ve canlıların oluşumu çıkartılarak insanlık tarihi Yontmataş Çağı ile başlatılacaktır. Karşılaştırma için bakınız, N.Akşit-E.Oktay, F.Sümer-Y.Turhal, A.M.Mansel-E.Z.Karal, diğerleri. **Şimdiki ders programlarından Tarih öncesi ve İlkçağ Anadolu** uygarlıkları **bölümü müfredat programından çıkartılıp Tarih Orta Asya ile** başlatıldı.)

— Kitap tamamen İlkçağ uygarlıklarına ayrılırken sadece bir konusu eski Türk tarihine ayrılmış, İslam Tarihi'ne ise hiç yer verilmemiştir.

(Daha sonraki ders kitaplarında giderek Türk ve İslam Tarihi önce Müfredat Programına daha sonra da ders kitaplarına konur. İleride bu konuya tekrar döneceğim.)

— Kitapta daha önce sözünü ettiğim yanıtlara genişçe yer verildi. Ders kitaplarında "üstün Türk Irkı" işlendi. Bazı alıntılarla görelim:

"Tarihin en büyük cereyanlarını yaratmış olan Türk ırkı, benliğini en çok muhafaza etmiş bir ırktır." (Tarih 1. Sayfa 20)

"Türklerin Anayurdu Asyadadır. Asya (dikkat Orta Asya değil), Ege Denizinden Japon Denize, Hint Denizinden Şimal Denize (Kuzey Buz Denizi) kadar uzanan ulu bir kara parçasıdır. (Bu tezden sonra vazgeçilir. 1942'de basılan İlkçağ Tarihinden itibaren Anayurt'un sınırları daralır. A.Müfid Mansel-Cavid Baysun-E.Ziya Karal'ın yazdıkları kitapta "Türklerin Anayurtları Orta Asyadır" denilir.¹³⁸ Ancak Orta Asya'nın neresi olduğu belirtilmez. Daha sonraki yıllarda Orta Asya'nın sınırları şöyle belirtilir:

"Türklerin Anayurdu Orta Asyadır. Orta Asya, Batıda Hazar Denizinden, Doğuda Kingan dağlarına, Kuzeyde Altay dağları ile Baykal Gölü dolaylarından, güneyde Hindikuş ve Karanlık dağlarına kadar uzanan çok geniş bir ülkedir."¹³⁹

İlginç olan noktalardan birisi de **Orta Asyanın sınırları bile kitaptan kitaba değişmektedir**. "Türkler pek uzun zaman Asyanın çok geniş bir alanında yaşamışlardır. Bu bölge doğuda Kadırgan (Kingan) Dağlarından, batıda Hazar Denizi ve İtil boylarına,

138 A.M.Mansel-C.Beysuu Tarih I S.10

139 N.Akşit-E.Oktay Tarih Lise I.Remzi Kitabevi 1985 S.23

Güneyde Çin ve Tibet'ten Kuzeyde Sibiryaya içlerine kadar uzanıyordu....¹⁴⁰ Aynı yazarlar sonraki sayfada (S.21) Bu yöreyi enlem ve boylamlarla göstermeye çalışırlar. "Kuzeyde Baykal gölü ile Obi Irmağı Güneyde Gobi Çölü ve Çungarya ile sınırlanan topraklardır" (S.2!)

Anayurdun sınırları konusundaki görüşler giderek değişir.

"Doğuda Kingan Dağlarından batıda aral Gölüne, Sibiryadan Çin ve Tibet'e kadar uzanan Orta Asya...."¹⁴¹

"Orta Asya Tanrı Dağlarının kuzey ve Güneyi olmak üzere iki kısma ayrılarak sınırlandırılabilir^...) Son araştırmalar neticesi Türklerin yayıldıkları asıl sahanın, Altay-Ural dağları arası ile Hazar Denizinin kuzey-doğu düzlükleri olması(...) Doğuda Kingan Obi nehirleri bölgesi, Güneyde sarı ırmak ve Tibet yaylası...."¹⁴²

"Orta Asya Güneyde altın, Pamir ve Hindikuş dağları, Kuzeybatı da Sibiryaya Orman bölgesi, Kuzey doğuda Baykal gölü, Batıda Hazar Denizi, Doğuda Gobi çölü ile sınırlanmıştır."¹⁴³

- Kitapta büyük uygarlıkları Türklerin yarattığı tezi gibi yanlış tezler vardır.:

a) Sümerlerin Türk olduğu tezi: "Türklerin aşağı Mezopotamya'ya inişlerinde ırmak boyları bataklık halinde idi." (Tarih 1. TTTC S.30) "Sümerler Türk'tür" (1 ve 11 Türk tarihi kongresinde Reşit Galip Bey'in konuşması).

Sümerlere Türk diye sahip çıkılması "Barbar Türk" imajını yıkmaya ve "Türlere uygarlık tarihi içinde bir yer arama çabalarına" yöneliktir. Hatta bu tez tarih kitaplarının sayfalarından taşarak yaşamın diğer alanlarında etkisini gösterir. Örneğin 19 Nisan 1925 tarihinde "Sanayi ve İVâadin Bankası" adıyla kurulan banka 1933 de Siimerbank adını alacaktır."¹⁴⁴ Bu sakat görüşlerden daha sonraki ders kitaplarında vazgeçildi mi? Görelim:

"IV. Binden önce Aşağı Mezopotamyanın güneyine inen ORTA ASYALI SÜMERLER..."¹⁴⁵

"M.Ö. 4000 yıllarına doğru Ortaasyadan göçerlerle gelenlerden bir kısmı Mezopotamya'da yerleştiler."¹⁴⁶

140 1-'Sümer Y. Turhal Tarih Lise 1.sayfa 20 Ders Kitabı A.Ş.1986

141 Prof. II, Yıldız-C. Alptekin- Ynl. Doç. Dr i. Şalım- İ. Hoşlan) tarih lise I. Servet Yayın Dağılım S. 22 İsi 1990

142 Prof i-: Mercı I-F Tarhan-Z.Günel. s 27-29 Allın kitaplar İ9S9 istanbul

143 A. Mumcu Liseler için tarih İS.20 İnkılap Kitapevi İstanbul 1990

144 Bu konuda bak. M. 4'tuncay, l'ürkiyede Tek Parti yön. Kurulması. S. 195 Yurt yayınları ve K.Karpaf Türk Demokrasi

Tarhi

145 A. M. Mansel-C. Boysun-,L. 7... Kanlı. İlkçağ tarihi i.S.32. Maarif Mat. İsi. 1942

146 N. Akşil-L. Oktay Tarih Lise I. S. 40 Remzi Kitabevi ist, 1985

"Asyalı olan Sümerlerin (...) Bazı bilginler, Sümerlerin geldikleri yerin Hazar Denizinin ötesinde aranılması gerektiğini yazmışlardır. Onların dilleri, Türklerinki gibi sonu eklemeli diller grubuna girmektedir."¹⁴

"Sümerler Mezopotamianın yerli halkı değillerdir. Nereden ve hangi yolla geldikleri hakkında değişik görüşler ileri sürülmektedir. Ancak son yapılan araştırmalar Onların Ortaasyadan geldikleri ihtimalini kuvvetlendirmiştir" ' .

"Sümerlerin İran yoluyla Ortaasyadan geldikleri ve bundan dolayı uzaktan da olsa TÜRKLERLE AKRABA OLABİLECEKLERİ bilim dünyasından ileri sürülebilmektedir.

Alıntılardan da anlaşılacağı gibi bu görüşler üstü kapalı veya dolaylı da olsa halen ders kitaplarında yer almaktadır. Bu gidişle almaya devamda edecek gibi görünüyor.

b) Mısır Uygarlığını yaratanların Türk olduğu tezi:

"Mısır'a giden Türkler yerleşmek için Nil'in boş buldukları deltasını seçtiler." (Tarih I.TTTC. S. 30)

"Mısır uygarlığını yaratanlar Türklerdir. (I.II., Türk Tarih Kongrelerinde Yusuf Ziya Bey'in konuşması)

"M.Ö. 4000 yılına doğru Mısır, doğudan gelen Asyalı insanların istilasına uğradı."³⁰ Ancak bu tezin savunulması çok güç olacağından bu tezden sonraki ders kitaplarından vazgeçilir.

"Eski Mısır halkının, Hami ve Sami soylarının karışmasından meydana geldikleri sanılmaktadır."³¹

"Köken olarak halkı Akdeniz ırkının zenci unsurlarla birleşmesine dayalı."³²

c) Hititler (Eti)in Türk olduğu tezi:

"Kiçükasya ahalisi, Hitit ve emsali isimlerle tanıtılmış HATa Türkieridir."⁵¹

Bu görüş, Anadolu'nun eskiden beri Türk yurdu olduğunu da desteklemek amacıyla ortaya atılırken Anadolu'da diğer etnik unsurların (Kürtler v.d.) olmadığı kanıtlanmak istenmiştir. (Başka bir yazıda tartışmak istiyorum. Bu sırada 1925-37 arası Anadolu'da Kürt ayaklanmaları yoğunluk kazanmıştır.)

147 I. Sümer- Y. Turhal Tarih Lise I .S. 42 Der Kilpian A.Ş. isi. 1986

MS 12 II. I). Yıkh/-C.AIptckin-i. Şahiü-İ. Hoşlan Tarih Lise !.. S. 42 Scrvel Yayın Dağılım İst. 1990

149 Prof. Dr. Alıncı Mumcu, Liseler için Tarih I. S 35 inkılap Kilabevi İsi. 1990

I 50 A.M. Mansel, C. [SeysunT Z, Kanil S. 71

151 L. Siimer-Y. Turhal S. 53

152 v Mereil-T. Tarhal- Z. Gfmal S. 61

153 Tarih LT.T.T.C.C.S. 12S-S.30

Hititler Türk sayılınca Anadolu'nun 8 bin yıldan beri Türk olduğu öne sürülür. Bu arada Hitit (Eti) lerin etkisi bankacılık alanına (Sümerlerde olduğu gibi)yansır. Kurulan bankaya Etibank adı verilir.

I ve II. Türk Tarih Kongrelerinde Reşit Gallip Bey'in savunduğu "Hititler (Eti) Türk tür. " Tezi daha sonraki lise ders kitaplarında savunulmaz. Ancak ilk okullardaki bazı yardımcı kitaplarda hala bu yanlış tezin savunulduğunu gördüm.

Bir örnek: "Etiler, Anadolu'da İlk Türk Devletini kurdular."

"Anadolu'ya yerleşen Türklere Etiler veya Hititler adı verilir"¹⁵⁴

Cumhuriyet Döneminin bu ilk tarih kitabında yanlış görüş ve bilgiler devam eder.

Bazı örnekler:

-Garba giden Türklere bir kısmı yerleşmek için elverişli zeminlerden birini de Ege havzasında buldular. S.31 (Böylece Ege Uygarlığını da Türkler yaratmış oluyorlardı. Bu görüş diğer ders ve yardımcı kitaplarda yer almaz.)

- Etrüsklerin İtalya'ya Anadolu'dan gittikleri" sayfa 32.

-"Ligürlerin ve Gal'lerin Orta Asya'dan geldikleri" Sayfa 33.

- (Gerçekte İranlıların kurduğu) "Samanoğulları Devletinin Türk olduğu "(s.40)

- (Sümerlerin bulunduğu) "Yazının Türkler tarafından bulunarak dünyaya yayıldığı (s:41) gibi bilimsel olmayan tezler savunulur.

CUMHURİYET DÖNEMİNİN İKİNCİ TARİH KİTABI:

Türk Tarih Tetkik Cemiyeti'nin hazırladığı ilk kitapta bazı aşırı ırkçı gt rüşler sergilenmiş, bu görüşlere içeride Turancı-Faşistler sahip çıkmışlardır. (Bu sırada dünyada ırkçı teoriler revaçtadırlar.¹⁵⁵

Maarif Vekaleti 1942 den itibaren okullarda okutulmak üzere yeni bir ders kitabı hazırlatıp, bastırır. Bu kitabı yazan kişiler şunlardır:

Arif Müfid Mansel (İstanbul Üniversitesi Tarih Doçenti)

Cavid Baysun (" " " ")

Enver Ziya Karal (Ankara D.T.CF. Tarih Profesörü)

Bu kitabın ilkçağ kısmını tanıtmaya çalışayım.

154 Ruşen Alaylıoğlu, Benim Tali Kitabım sınıf 4 sayfa 59. İnkılap ve Aka Kitapevi İst. 1981.

155 Baskın Oran; "Atatürk Milliyetçiliği. Resmi ideoloji Dışı Bir İnceleme" Bilgi yay.

— Kitap, Tarih Öncesi Devrilerle başlar. Oysa Cumhuriyetin ilk kitabında "Evrenin ve insanın oluşumu" anlatılmıştır.

— Birinci kitapta rastladığımız tez ve yanlışlar bu kitapta da yer aldı.

— İlkçağ Anadolu Uygarlıkları işlenirken Doğu Anadolu'da Van yöresinde devlet kuran Urartular'a ilk kez bu kitabın müfredatında yer verildi. (Ancak 1968-70'li yıllarda T.İ.P. ve D.D.K.O gibi sol örgütlerle birlikte Kürt sorunu tartışılmaya başlanır. Urartular, Kürt Devleti olarak nitelendirilince 1970-1981 yıllarındaki müfredat programlarında Urartular konusuna yer verilmezken 1982-83 öğretim yılından itibaren Urartular konusu tekrar müfredat programlarına konulmuştur.)

— Birinci kitapta konularla ilgili resimler kitabın sonuna konulmuşken, ilk kez bu kitapla birlikte resimler konularla birlikte iç sayfalarda yer almaya başladı.

— Bu kitaptaki bir ilkçağ haritasında Anadolu'nun doğusunda Ermenistan ibaresine rastlıyoruz.

İncelediğim bu ders kitabı 1957'li yıllara kadar okullarda ders kitabı olarak okutuldu.

1957-1976 DÖNEMİ MÜFREDAT PROGRAMLARI:

Bu dönemde M.Çağatay Uluçay, Niyazi Akşit, Emin Oktay gibi yazarların kaleme aldıkları ders kitapları revaçtadır. Adı geçen yazarların yazdıkları ders kitapları sonraki yıllarda (Özellikle M.C. Hükümetleri ve ANAP İktidarları döneminde) yazdırılan ders kitapları ile karşılaştırıldıklarında bir tür "Kötülerin en iyisi" durumuna geleceklerdir.

1976 Programında 1950'li yıllarda Demokrat Parti'nin ektiği anti-laik tohumlar meyvelerini vermeye başlar. Bu durumun müfredat programlarına yansımaları ise Türk ve İslam Tarihine daha fazla konu ayrılması şeklinde kendini gösterir. Öyle ki; "Tarihin tanımı, konusu, çağları, Eski ön Asya Medeniyetleri, Adalar Denizi Medeniyetleri konularının karşısına "Kısa olarak verilecektir" açıklaması yazılır.¹⁵⁶

Aynı yıllarda Aydınlar Ocağı adı verilen ve Türk-İslam Sentezini formüleştiren kuruluş, bugünkü kadar biliniyor olmasa da sahneye çıkar. Milliyetçi Cephe adı verilen A.P+M.S.P+M.H.P.+G.P den oluşan Koalisyon Hükümetini kurdurur. Başta M.E.B. olmak üzere bürokrasinin kilit noktaları bu kuruluş yanlılarıncı ele geçirilir. Bu durumun etkileri eğitim alanında ve ders kitaplarında kendini göstermekte gecikmez.

Tarih kitaplarına ırkçı-İslamcı görüşler girer. İbrahim Kafesoğlu-Altan Deliorman ikilisine yazdırılan kitaplar o kadar çağdışı ve kafatasçıcıdır ki, demokratik kuruluşlardan ders kitaplarına tepkiler başlar. Öğrenci gençlik dernekleri ve TÖB-DER "MC'nin ders

156 MRB. Tebliğler Dergisi, 27 Eylül 1976.

kitaplarına hayır!" kampanyaları açarak gerici ders kitaplarını yakarlar. Tepkiler giderek çoğalır, MC'ciler geri adım atarlar.

Bu arada ilerici öğretmenlerden bazıları Kafesoğlu-Deliorman ikilisinin kitabına "Alternatif oluşturmak" amacıyla larılı kitapları yazmaya başlarlar. Bunlardan birisi, İsmet Parmaksızoğlu-Yaşar Çağlayan ikilisinin yazdığı Genel Tarih 1 adlı kitaptır.¹⁵⁷

Parmaksızoğlu-Çağlayan ikilisi, müfredat programına uygun olan kitabı yazma gerekçelerini şu anlayışla arka kapakta belirtirler: "Tam insan, tam aydın, tarihi boşa yaşamamış bir süreç olarak anlayandır."

Bu kitap, TÜB-DER'İİ öğretmenlerin çabalarıyla Talim Terbiye Kurulu'nun tavsiyesi olmadığı halde, öğrencilere "yardımcı kaynak kitap" olarak aldırılıp okutulmaya çalışılır.

Yaşar Çağlayan, Mektupla Öğretimin Sosyal Bilgiler ve Türkçe Bölümleri için Mektupla Öğretim Yayınlanca basılan ve daha sonra AYKO'nun yayımladığı Tarih Öğrenimine Başlangıç adlı kitabını çıkarır. Marksist literatürden esinlenen bu kitaba Ecevit hükümetinin Talini Terbiye Kurulu 2048 sayılı Tebliğler Dergisi'ne "Tavsiye edilmiş" onayını verir.

1975 yılında Tarih Müfredat Programında önemli bir değişiklik yapılır. Şimdiye kadar yüksek okul ve fakültelerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti Tarihi derslerinin Tarih programıyla birlikte okutulması kararlaştırılır. ' Bu uygulamaya göre tarih dersleri lise I. 11. sınıflarda ikişer saat, lise III. sınıfta üç saat olarak okutulmaya başlanmış, bu üç ders saatinin iki saati tarihe, bir saati de Türkiye Cumhuriyeti ve Türk İnkılap Tarihi dersine ayrılmıştır. (İki dersin notu, tek not olarak verilmiştir)

12 Eylül ve Yeni Tarih Müfredatı

12 Eylül'e gelirken toplumsal dinamikler güçlenmiş, toplumsal uyanış (ki sağlıklı olup olmadığı tartışılabilir) umulmadık ölçüde hızlanmıştır. Ülkeyi yöneten MC hükümetlerinin başbakanı Demirel; "Bu Anayasa ile memleket idare edilmez" diyerek 1876'dan bu yana tepeden inmece de olsa, hazırlanan anayasaların en demokratiği olan 1961 Anayasası'nın suçlu ilan etmeye başlamıştır. Uzayan kuyruklar, pahalılık, anarşi(!), terör(!), uzun süren işçi grevleri, öğrenci ve öğretmen eylemleri bütün şiddetiyle sürmektedir. O günkü Başbakan Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Kuruluş Kanununu Meclisten geçirememektedir. Meclis işlevsiz hale getirilerek cumhurbaşkanı seçimi uzatılmış, kitleler parlamentodan soğutulmaya çalışılmıştır. Her gün sokakta karanlık güçlerce düzenlenen

¹⁵⁷ İsmet Parmaksızoğlu-Yaşar Çağlayan, "Genel tarih 1" Funda yay., 1976.

158 Agy

159 Yaşar Çağlayan, "Tarih Öğrenimine Başlangıç", AYKO yay. 19X1

¹⁶⁰ MKB. tebliğler Dergisi, 27.01.1975 ve 27.09.1976 tarihli sayılar.

saldırınlarda on-on beş kişi hayatını kaybetmektedir. Meslek kuruluşları "pahalılığı ve can güvenliğinin olmayışını protesto mitingleri" düzenlerken, siyasal iktidar iki kuruluşu suçlu ilan etmektedir. Bu kuruluşlar, DİSK ve TÖB-DER'dir. Ana muhalefet partisi lideri Ecevit, işçilere yaptığı konuşmada "İşçilerin seyirci olmak yerine, sahaya inmelerini, aksi takdirde, birilerinin düdüğü çalarak maçı bitirebileceğini" söylerken, Türk Silahlı Kuvvetleri "İç Hizmet Kanunu"na dayanarak seçilmişlere karşı 12 Eylül darbesini düzenlerler. 12 Eylül'ün lideri, ilk radyo-televizyon konuşmasında tüm bu olanlardan işçileri, işçi sendikalarını ve öğretmenleri (TÖB-DER) sorumlu tutup suçlu ilan eder. Bu lider, sonradan yayımlanan "Amlar"ında "Anarşi ve terörün artmasını istedik ve sabırla bekledik." diyebilecek kadar "açıksözlü!" bir zat olduğunu gösterecektir.¹⁶¹

12 Eylül yönetimi bir yandan "solcu avı" gerçekleştirirken bir yandan da eğitim programlarını, bu arada Tarih dersinin programını "kendi görüşlerine uygun" bir şekilde değiştirdi. Bu değişiklikten tarih dersi nasıl etkilendi? Görelim:

12 Eylül yönetimi ve mirasçıları tarih dersleriyle ilgili neler yaptılar?

1- Tarih dersinin adını "gayri milli"(!) olmaktan çıkarılarak "milli"(!)leştirildi. Tarih dersinin adı artık Milli Tarih oluverdi.¹⁶²

2- Tarih müfredatı da "milli"leştirildi. Yunan ve Roma uygarlıkları, Avrupa Tarihinin bir bölümü "gayri milli" görülerek müfredattaki payı çok çok azaltıldı.

3- Türk-İslam sentezcisi görüşler ve Türk-İslam Tarihine ait konuların müfredat programındaki payları çok çok arttırıldı.

4- Ulusal varlığımıza yönelik iç ve dış tehditler müfredat programlarına konuldu. "Anadolu'nun fethi konusunda, bu günkü yurdumuzun Bizanslılardan alınışı anlatılırken, Anadolu'da Bizans boyunduruğu altında yaşamış olan Ermenilerle bir sorunumuzun olmadığı üzerinde durulacak; son zamanlarda dış güçlerle desteklenip yabancı ülkelerde elçilik ve müşavirliklerimizde giriştikleri kanlı cinayetler karşısında Türk milletinin, belirli terör odaklarına düşünülen siyasi oyunların tuzağına düşülmeyeceği açıklanacak;(...)"¹⁶³

5- Eski yıllara ait tarih kitaplarındaki bazı çıplak heykeller "muzur" bulunarak kitaplardan çıkartıldı.¹⁶⁴

6- Genel Türk Tarihi ve İslam Tarihi dersleri önce seçmeli ardından alan seçmeli dersler olarak konulup okutuldu.

7- Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi Tarih dersinin bir parçası olarak okutulurken, bu

161 "Kemin İsvren'in Anılan", Milliyet yay.

162 Tebliğler Dergisi 17.06.1985 Sayı: 2190

163 Tebliğler Dergisi Sayı 2190 Ortaokul Milli Tarih Programı Açıklamalar 20. madde

164 Karşılaştırma için bakınız F.Oktay-Lise farılı 1 ve A.Müfid Mansei-C.Beysun Tarih Lise I

ders T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi olarak bağımsız okutulmaya başlandı.¹⁶⁵

8- Türkiye Cumhuriyeti dersinin müfredat programından "Türkiye'de Demokrasi Hareketlerinin Gelişmesi, İç ve Dış Siyaset, Seçimler ve İktidar Değişmesi:

- a) Demokrat Parti Devri
  - b) 27 Mayıs 1960 İhtilali
  - c) 1961 Anayasası
  - d) İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiye'nin dış siyaseti
    - 1) Türk-Sovyet İlişkileri
    - 2) Kuzey Atlantik Paktı ve Türkiye
    - 3) Türkiye'nin Kore Savaşına Girişi
    - 4) Balkan Paktı
    - 5) Cento"¹⁶⁶
- gibi konular;

9- Giderek Ortaokul Programından "Tarih öncesi Devirler-İlkçağ uygarlıkları" konularını çıkartarak en büyük ihaneti gerçekleştiriyorlar.¹⁶⁷

TARİH ÖĞRETİMİNDE İNANÇ MI? BİLİM Mİ?

Ülkemizdeki tarih öğretiminde ekonomiden, üretimden, sınıflardan ve bilimden soyutlanmış bir program uygulanmaktadır. Genellikle sınıf çıkar mücadeleleri bir din ve mezhep çatışması olarak sunulmaktadır. Böyle bir tarih öğretim programının soyut, sıkıcı ve ezberci olacağı açıktır. Eğer, aşağıya aktardığım parçadaki gibi bir anlayışı tarih öğretme, tarih bilinci olarak sunuyoruz, öğrencilerimize yalan söylüyoruz demektir. Hatta insanlığa ve tarihe saygısızlık ediyoruz demektir.

"Türk yöneticileri en küçüğünden en baştaki hükümdara kadar kendilerini idare ettikleri halkın tamamını mutlu kılmakla görevli sayarlardı. Bu yüzden halkın ezilmesi ve sömürülmesi söz konusu olmazdı"¹⁶⁸

Tarih öğretiminden ve programlarında inanç sisteminin bilimin önüne geçme

165 Atatürk ilkeleri bu döneme kadar alt) temel ilkedden ibaret olarak öğrencilere okutulurken, Kouseyciler tenet ilkelerin yanına "Bütünleyici ilkeler" diye 7 ilke daha ilave ettiler.

166 1985 Türkiye Cumhuriyeti ve Devrim Tarihi Lise Programı 2190 Sayılı Teb.Dergisi

167 1997 İlköğretim Milli Tarih 7 Programı

168 Y.Turhal, Tarih 2 S.60

çabalarına rastlarız. İlk tarih müfredatında "Kainatın ve insanın türeyişi" ne yer verilmişti. Hatta insanın maymun türdeşlerinden evrimleştiği fotoğraflarla kanıtlanmaya çalışılıyordu. Bütün bunlar "İslamcı inanış" anlayışıyla çelişiyordu. İslamcılar "evrim teorisi"ni kabul etmiyorlardı. Evrim teorisi Kur'an hükümlerine aykırı düştüğünden önce kainatın ve insanın türeyişi, dünyamızın oluşumu gibi konular daha sonra da Tarih öncesi dönemler (yontma ve cilalıtaş devirleri) ilköğretim müfredatından çıkartıldı. Hatta ilkçağ uygarlıklarının tümü ilköğretim tarih müfredatından çıkartıldı.

Bu gidişle tarih öğretiminde "neyin bilime uygun olup olmadığı değil, neyin İslamcıların inanışına uygun olup olmadığına" bakılacaktır. İlköğretim 7.sınıfların müfredat programından çıkartılan bölümlerde neler anlatılıyordu? (Yazım ve noktalama aynen orijinalinden aktarılmıştır.)

"Bütün varlıklar, tabiatta dahil ve onun kanunlarına tabi olunca(...) Filhakika, insan, tabiatın mahlûkudur. Hayatın büyük kaidesi de tabiate tabi olmaktır. Tabiatte hiçbir şey yok olmaz ve hiçbir şey yoktan varoalmaz(...) İnsanların bütün bilgileri ve inanışları, insanın zekası eseridir(...) Bundan 200 sene evveline kadar, dünyanın 5-6 bin sene evvel yaratıldığı ve insanın Basra'ya iki günlük yolda, Fırat nehri üzerinde bulunan cennette yaratıldığı zannolunmakta idi. Bu kanaatler hep din kitaplarındaki hikayelerin olduğu gibi hakikat sayılmasından doğuyordu. Artık, hayatın 6 bin senelik değil, milyonlarca senelik olduğu anlaşılmıştır(...) Dünyanın, Güneşten geldiği, zamanla şeklini, manzarasını değiştirdiği (...) Daha sonra (1-2 milyon yıl süren devrede) denizde ilk balıklar meydana geldi(...) hayvanlar, denizden karaya çıkmağa başladı(...) Bu devirde yeni hayvan silsileleri türedi(...) Bu hayvan zümresinin başında: sıra ile maymunlar, kuyruksuz maymunlar ve nihayet insanlar bulunmaktadır(...) Gördük ki, hayat zincirinin son halkası insandır. Bu zincire nazaran insanın sair memeli hayvanlar gibi, daha basit bir sınıfa ait cetlerden geldiği kanaatine varılır. Filhakika umumiyetle iddia olunuyor ki, insanın ve büyük maymunların müşterek bir cetleri vardır(...)

Hulâsa insanlar, sularda kaynaşıp çırpınan bir mevcuttan, çok yavaş yürüyen bir tekamülle, bu günkü şekle geldiler."¹⁶⁹

1943 programına göre yazılmış ortaokul I.sınıf tarih müfredatı da "insan Tarihine Giriş" ünitesiyle başlamaktaydı. Atatürk dönemine ait tarih kitabındaki bazı görüşler kısaltılarak bu dönemdeki Ortaokul I Tarih kitabında şu şekilde yer almaktaydı:

"İnsanlar, hayat zincirinin son halkasıdır. İnsanın, dünyamızda ne zaman meydana geldiğini kesin olarak bilemeyiz. Yalnız zamanımızdan aşağı yukarı 50.000 yıl önce yaşamış insanlara ait bugün bir takım kalıntılara ve izlere rastlıyoruz."¹⁷⁰

Bu günkü Ortaokul 'ilköğretim 6.sınıf) 1.sınıf Milli Tarih Müfredatından yukarıdaki alıntıladığım görüşlerin bulunduğu "İnsanlık Tarihine Giriş-Tarihte İnsanların Geçirdiği

169 Tarih 1. TTT Cemiyeti Yay. Cilt 1 Sayfa 3-4-S 1993

170 Tarih Orta 1. Ali Ekrem İnal-Nurettin Ormancı, Atlas Yayınevi 1955 S.5-6

Devirler-Tarihte Takvime Başlangıç-Mezopotamya-Anadolu-Mısır-Fenike-İbrani-Ege ve Yunan-Roma Tarihi" gibi üniteler müfredat programından çıkartıldı. Çıkarılma nedenleri Talim ve Terbiye Kurulu'nca açıklanmış değil. Ancak şeriatçı ve gerici Milli Eğitim Bakanlığı yöneticileriyle, bu yöneticilerin atadığı gerici-faşist Talim ve Terbiye Kurulu üyeleri "inançlarına aykırı" buldukları bu bölümleri okutmamak için tarih dersini "milli'leştirdikleri görüşüne sığınacaklardır. İşin garip tarafı öğrenciler

a) Tarih dersinin tanımını ve bu dersi niçin okuduğunu

b) Tarihte zaman kavramını

c) İlkçağda yaratılan uygarlıkları öğrenmeden birden bire Orta Asya Türk tarihini öğrenmeye başlayacaktır. Bu durum dört işlemi öğretmeden matematik problemi çözdürmeye benzemiyor mu?

Dünyanın oluşumunu, canlıların ve insanın türeyişini, insanlığın gelişimini "inançları" nedeniyle öğrenciye okutmayan bir program;

1- Laik olabilir mi?

2- Bilimsel midir?

3- Çağdaş mıdır?

Ben hayır diyorum.

Bir garip durum da şu; Anadolu'da ilkçağda kurulan birçok uygarlık var. Bu uygarlıklardan kalan bir çok antik şehir kalıntıları, tiyatrolar ve tarihsel eserler var. Öğrencilerimize bunların ne olduğunu kimlere ait olduğunu kim öğretecek? Bence öğrencilerimiz;

a) Truva antik şehrini Herkül dizisinden

b) Efes antik kentini ise Zeyna dizisinden öğrenecekler.

Üzerinde yaşadığı topraklardaki tarihe ve tarihsel mirasa yabancı bir kuşak yetiştiren, ilköğretim 6.sınıf "Milli" Tarih programının çağdaş ve bilimsel olduğunu söyleyebilir miyiz?

Ben hayır diyorum.

Bu konuların müfredattan çıkarılması Milli Tarih Programının 2.3.4 ve 9. maddelerine aykırıdır. Yine programın "açıklamalar" bölümündeki 15.16.25 ve 29. maddesinde yer alan "Çevredeki tarihi yer, anıt ve eserler gidilip görülecek. Müzedeki, tarihi eser ve belgeler gösterilecek, öğrencilerin geçmişi kolaylıkla göz önüne getirmelerine ve böylece yapıcı ve yaratıcı çalışmaları için malzeme edinmelerine imkan ve fırsat verilecektir. Eski eserlerle anıtların birer tarihi belge olduğuna öğrencilerin dikkati çekilecek, bunların yıkılmaktan, bozulmaktan ve yabancı ellere geçmekten korumanın milli bir görev olduğu fikri aşılacaktır." açıklamasına aykırıdır.

Hatta bu girişim Tarih Öğretiminin Amaçlarına aykırıdır.

Eğitim Sen ilköğretim ö.sınıf "Millî" Tarih programının önerdiği tarih müfredatına göre hayata geçirilmesi için olanca gücüyle mücadele etmelidir. Aksi takdirde ileride daha da geç kalmış olacağız.

TARİH DERSLERİMİZİN MÜFREDAT PROGRAMI BİLİM DIŞI VE ÇELİŞKİLERLE DOLUDUR

ÖRNEK 1-

İSKİTLER'İN TÜRKLÜĞÜ

Bilimsel olmayan bir şekilde ders kitaplarımızda yer alan bir konu da "Orta Asya'da ki tüm toplulukların Türk olduğu iddiasıdır. Türklerin anayurtlarının Orta Asya'da olduğu kabul edilmekle birlikte açıklanmakta güçlük çekilen şey; "Orta Asya'nın sınırlarının neresi olduğudur." Önceki bölümlerde de göstermeye çalıştığım gibi "Orta Asya'nın sınırları konusunda kitaptan kitaba, yazardan yazara fark bulunmaktadır.

Asya bozkırlarının iç kısımlarında Hun, Yüeci, Si-yen-pi, Moğol gibi bir çok etnik unsurun yaşadığını görmekteyiz.

Ders kitaplarının bir bölümünde İskit adı verilen bir topluluğunun Türk olduğuna dair görüşler yer almıştır.

Atatürk tarafından yazdırılan Tarih-1'de "Milâttan Evvel **XIII.** Asırdan Sonra Kurulan Türk Devletleri" başlığında kurulan belli başlı 17(sonradan 16'ya indi) Türk Devleti sayılırken ikinci sırada "Volga-Tuna arasında İskit İmparatorluğu"¹⁷¹ halâ varlığını devam ettirmekte midir? Görelim;

Ortaokul 1.sınıflarda okutulan "**Millî Tarih**" kitabına göre İskitler; "Orta Asya'da kurulan bir Türk devletidir." Kitapta "Göçlerden Sonra Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri" başlığında Orta Asya'da kurulan Türk Devletleri " 1- Hun İmparatorluğu, 2- İskitler, 3- Göktürkler, 4- Kutluk (II.Göktürk), 5- Uygurlar" diye sıralanır. "Orta Asya'dan M.Ö. VIII ve VII. yüzyıllarda göç ederek Kara Deniz'in kuzeyine yerleşen Türk boylarına İskitler denir."¹⁷²

¹⁷¹ Tarih t Türk Tarih Tetkik Cemiyeti

¹⁷² Millî Tarih I. Niyazi Akşit İst. 1986

İskitler konusunda Lisede okutulan ders kitapları kesin ifade kullanmaktan kaçınarak "İşkillerin menşei Orta Asya'dır."¹⁷³ veya "İskitlerin yaşayış biçimi, Türklerinkinden farklı değildi. Bu benzerlik gelenek ve göreneklerde, inançlarda ve sanatta, kısaca her şeyde görülür(...) İskitler'in ölü gömme adetleri, daha bir çok gelenekleri, bu arada ant içme merasimleri de Türklerinkine benziyordu. Onlarında en iyi kullandıkları silah ok ve yay idi."¹⁷⁴

Okunan metinlerden de anlaşılacağı gibi lise kitaplarında İskitlerin Türk olduğu iddiasına direkt değil, dolaylı olarak yer verilmektedir. Ayrıca ilginçtir, yürütülen mantığa göre "Amerika kıtasında yaşayan Kızılderililer de ok ve yay'ı ustaca kullanırlardı. Totem inancı da Türklerinkine benzerdi. Öyleyse Kızılderililerde Türk(!)tür." demek gerekir.

"Çoğu Türk olan İskitler"¹⁷⁵

"Büyük bir ihtimalle İrani bir kavim olan Sakalar(İskitler)" "Özel adlar bilimi olan Onomastik'in bize öğrettiğine göre İskitler, İran ırkına mensuptur."¹⁷⁶

Böylece okulların kademeleri büyüdükçe bilgilerin de farklılaştığını görmüş olduk.

İskit tarihini araştırırken dikkatimi çeken şeylerden birisi de İskit Tarihi'nin tarih müfredat programlarının hepsinde yer almamış olmasıydı. N.Akşit-E.Oktay kitaplarının ders kitabı olarak okutulduğu dönemlerde Tarih Müfredatında İskit Tarihi yer almamışken 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra hazırlanan müfredatta tekrar yer almaya başladı.

ÖRNEK 2~

AVARLAR'IN TÜRKLÜĞÜ

A varlar; nasıl olmuş, kim koymuşsa şu ünlü Cumhurbaşkanı'nın Forsun'daki 16 yıldızdan birisi oluvermiş. Kuşkusuz, "Kemalizm" kendi tarihini yazdırırken bilimsel verilere değil, duygusal sezgilere dayanmıştı. Atalarının "Uygarlık yıkan" "barbar" bir, topluluk (veya ulus) olmadığını, tersine dünyanın ilk uygarlık merkezlerinde yerleşip uygarlık yaratıcıları "Türk" olarak niteleme gereğini duymuştu.

Avarların Türk oldukları tezi T.Tarih Tekkik Cemiyeti'nin yazdırdığı Tarih I'de vardı. Burada tarih boyunca kurulmuş Türk devletleri sayılırken dördüncü sırada "Avrupa Türk-Hun İmparatorluğu ve Avrupa'da Avar İmparatorluğu" ibaresine rastlıyoruz¹⁷⁷.

173 H.D. Yıldız, C.Alptekin, İ.Şahin, İ.Bostan; Tarih Lise I, S.39 Servet Yay. ist. 1990

174 F.Sümer-Y.Turlhal; Tarih Use I S.40 Ders Kitapları A.Ş, 1986

175 A.M.Mausel, C.Baysun, E.Z.Kara!; İlkçağ Tarihi S. I ! M.Vekaleti Yay. 1942

176 Eskiçağ Tarihi, A.O.A.O.F. L.T.Programı S.4-6

177T.T.T.C, Tarih I.S.40.

Daha sonraki yıllarda Avarlar, "Avrupaya Yürüyen Diğer Türk Kavimleri" başlığıyla Milli Tarih Orta I'de¹⁷⁸ "Diğer Türk Devletleri" başlığıyla Lise 1 ders kitaplarında¹⁷⁹ ve şu anda yürürlükte olan müfredat programlarında yer aldı.

Orta dereceli okul kitaplarında Türk oldukları belirtilen Avarlar, yüksekokullardaki ders kitaplarında Moğol oldular. "Göktürkler, bütün gücünü Töles grubu dediğimiz Türk kabilelerinden alıyor ve soydaşları olan TabgaçlarTa birleşerek, o zamanlarda Moğolistan da oturan ve Moğol ırkından olan Avarları buradan göçe zorlayarak...." "Bunlardan biri Moğol soyundan olan Avarlar. . . ."¹⁸⁰

Ne kadar ilginç; öğretmenlere Avarların Moğol soyundan olduğu öğretilirken, öğretmenler öğrencilerine Avarların Türk olduğunu yazan ders kitaplarını okutuyorlar bu bilgileri öğretiyorlar.

ÖRNEK 3:

CUMHURBAŞKANLIĞI FORSUNDAKİ ON ALTI TÜRK DEVLETİ HANGİSİ?

Atatürk Döneminde (¹)	Bugün (²)
1- Türk-Hun İmp.	1- Büyük Hun İnip.
2- İskit Imp,	2- Batı Hun İnip.
3- Batı (Garbi) Hun İmp.	3- Avrupa Hun İmp.
4- Avrupa Hun İmp.	4- Ak Hun İmp.
5- Avar Imp.	5- Göktürk İmp.
6- Tukyü ve Kutluk Dev.	6- Avar İmp.
7- Karadeniz Şimalinde Muhtelif isimde Türk Devletleri(?)	7- Hazar (mp.
8- Asya Türk İmparatorluğundan sonra Orta Asya'da Muhtelif isimde Türk Devletleri(?)	8- Uygur Dev.
9- Sanianoğulları Dev.	9- Karahanlılar Dev.

178 N.Akşit; Milli Tarih i S.45

179 F.Sümer-Y.Turhai; Tarih 1 S. 1.18 Ders Kit. A.Ş.

H.D.Yıldız-C.Aİptekin-İ.Şahin-İ.Bostan; Tarih 1 S.145 Servet Yay.

180 Prof.Dr.Özkan İzgi; Eskiçağ Tarihi S.7 Anadolu LIn.AOF.LTP.1991

- 10- Gazneliler Dev.
- 11- Karahanlılar ve Kara Hatalar Dev.
- 12- Selçuklular Dev.
- 13- Harzemşahlar Dev.
- 14- Timur İnip.
- 15- Babür imp.
- 16- Türk-Osmanlı İmp.

- 10- Gazneliler Dev.
- 11- Büyük Selçuklu İmp.
- 12- Harzemşahlar Dev.
- 13- Altınordu Dev.
- 14- Timur İmp.
- 15- Babur İmp.
- 16- Osmanlı İmp.

Bu bölümü Milli Tarih programının "açıklamalar" bölümünün 9.maddesine göre değerlendirmemiz gerekiyor. "Madde 9: Öğrencilere Cumhurbaşkanlığı forsunun anlamı yeri geldiğinde açıklanacaktır"

Kaynak :⁽¹⁾- Tarih I T.T.T Cemiyeti S.40 (Atatürk Dönemi)

⁽²⁾- Cumhurbaşkanlığı Forsu T.T.Kurumu

TARİH MÜFREDATIMIZ TURK-ISLAMSENTEZCİ AĞIRLIKTADIR

1976 YILI LİSE 1. TARİH MÜFREDATLARININ KONULARA GÖRE AĞIRLIĞI

Ünitenin Adı	Ağırlığı	
I. Tarihin Konusu-Tarih Öncesi ve Tarih Çağları	15	
II. İlkçağ Uygarlıkları	15	İlkçağ Toplamı : %45
III. Ege-Yunan-Roma Uygarlıkları	15	
IV. Türk Tarihi ve Kültürü	55	Türk Tarihi Toplamı %55

Not: 1976 programına göre Lise 3. sınıfta Tarih dersi 3 ders saati olarak belirlenmiş, bu Uç saatlik dersin 1 saati Türkiye Cumhuriyeti ve Türk İnkılap Tarihi dersine ayrılmış, notlan ise Tarih dersiyle birlikte veriliyordu.

1983 YILI LİSE 1 TARİH MÜFREDATININ KONULARA GÖRE AĞIRLIKLARI

Ünitenin Adı	Ağırlığı %	
I. Tarihe Giriş-Tarih Devirleri-Takvim	8	
II. Türklerin Anayurdu ve Göçler	5	
III. İlkçağ Uygarlıkları	20	İlkçağ Toplamı %33
IV. Ege ve Yunan Uygarlıkları	5	
V. İslamiyetten önce Orta Asya Türk Devletleri	25	Türk Tarihi Toplamı %42
VI. İslamiyetten Önce Kurulan Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık	12	
VII. İslam Tarihi	25	İslam Tarihi Toplamı %25

1990 YILI LİSE 1 MÜFREDATININ KONULARA GÖRE AĞIRLIĞI

Türk ve İslam Tarihi Toplamı	: %69
Tarih Öncesi ve İlkçağ Uygarlıkları Toplamı	: %31

Yukarıdaki verilere göre;

1- Tarih müfredat programlarından Tarih öncesi ve ilkçağ üniteleri giderek azaltılmıştır.

2- İlkçağ uygarlıkları ünitesi içindeki Ege Yunan uygarlığı bölümü azaltılmıştır.

3- İlkçağ konuları azaltılırken yerini Türk ve İslam tarihi konularla doldurmuştur.

4- İlkçağ konuları azaltıldıkça ders programları ve ders kitapları daha da geliştirilmiştir.

5- Önce "Kainatın ve insanın oluşumu" konusu müfredattan çıkartıldı, sonra "Ege ve Yunan Tarihi" konusu azaltıldı. Ve derken 1985'te ortaokullarda ki Tarih "Milli" hale getirildi. Milli Tarihten "gayri milli" üniteler çıkartıldı. Ve derken....

6- Ortaokul tarih kitaplarından "tarihin tanımı, konusu, Tarih çağları, İlkçağ

uygarlıkları" gibi "Gayri Milli"(!) üniteler çıkartılarak tarih "Orta Asya Türk Tarihi" ile başlatıldı. İşte şimdi Tarih "Milli"(!) olmuştur.

7- Evrenin ve insanın oluşumu "dinsel gericiğin değer yargılarıyla(!) çeliştiği için" müfredattan çıkartılmıştır.

8- Eski Yunan-Roma tarihlerine ait "çıplak" kadın ve erkek heykelleri "Muzur" bulunmuş ve ders kitaplarından tamamen çıkartılmışlardır. (Karşılaştırma için N.Akşit-E.Oktay Tarih I S.166-167 v.d.)

LİSE 1. SINIF TARİH DERS KİTAPLARIMIZDA TÜRK-İSLAM TARİHİNE AİT BÖLÜMLER

	KİTAPIN ADI	YAZARI	TOPLAM SAYFA SAYIŞ!	TURK TARİHİNE AYRILAN SAYFA	İSLAM TARİHİNE AYRILAN SAYFA
ATATÜRK DÖNEMİ	Tarih 1 (İlkçağ)	Komasyon	378	30(%7.9)	Yok
MİLLİ ŞEF (TEK PARTİ) DÖNEMİ	Tarih 1 (İlkçağ)	A. Müfit Mansel E. Ziya Karal C. Bay sun	200	16 (%5)	Yok
1974 YILI	Tarih Lise 1 (İlkçağ)	N. Akşit-E. Oktay	253	8 (%5)	Yok
1982 YILI	Tarih Lise 1	T.Sümer- Y.Turhal	230	75 (%44)	75 (%44)
1989 YILI	Tarih Lise 1	H.D. Yıldız C.Alptekin- İ.Şahin	245	91 (%37)	58(23)
1992 YILI	Tarih 1	T.Erdoğan Şahin	280	187 (%66)	35(%12)
1992 YILI	Tarih Lise 1	N. Uğurlu E. Balcı	315	184 (%58)	42(%13)
1993 YILI	Tarih Lise 1	A. Deliorman	297	175 (%59)	41 (%13)
1994 YILI	Tarih 1	O.üçler Bulduk A. GÜndoğdu	265	188(%70)	30(%12)

Not: Tabâoda yalnızca Lise 1. Sınıf müfredatı örnek alınmıştır.

MİLLİ TARİH PROGRAMI

Milli Tarih Dersi T.T.K.B'nin 3.5.1989 tarih ve 3 sayılı karar ile kabul edilmiş; 17.6.1985 tarih ve 2190 sayılı Tebliğler dergisinde yayımlanmıştır. T.T.K.B'nin 15.3.1993 tarih ve 79 sayılı karar ile değişiklik yapılmıştır.

GENEL AMAÇLAR

Öğrencilere,

1. Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki şerefli geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri, dünya kültür ve medeniyetinin gelişmesindeki büyük payını öğretip kavratmak, onların milli duygularını daha şuurlu ve köklü kılmak;

2. Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini insanlık duygusunun yüceliğini benimsetmek ve bu üstün özelliklerin davranış haline gelmesini sağlamak;

3. Tarihte büyük medeniyetler kurmuş, köklü bir geçmişe sahip büyük bir milletin evladı olduklarının sorumluluğunu duyurmak; gelecek için ümit ve güven vererek Türk milletine, dünya milletleri içinde layık olduğu yeri sağlama ve Atatürk'ün direktifleri uyarınca "milli kültürümüzü muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarma" yolunda durmadan çalışmalarını, sürekli bir çaba göstermeleri ve bu uğurda her fedakârlığı göze alabilmeleri gerektiği şuurunu vermek;

4. Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasi olayların sebepleri ve sonuçları üzerinde, günümüzde kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve muhakeme etme yeteneğini geliştirmek;

5. Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesinin ve devletimizin bağımsızlığının ancak yurt ve millet bütünlüğümüzün bozulmasına fırsat vermemek ve güçlü olmakla devam ettirebileceği gerçeğini kavratmak;

6. Tarihi olaylara yön veren kişilerin, yerinde ve zamanında gösterdikleri uzak görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakârlık ve kahramanlıkları veya uzağı göremeyişleri ve şuursuz davranışları sebebiyle olayların ve tarihin akışını nasıl etkilediklerini göstermek;

7. Toplumu yönlendiren Atatürk ve diğer Türk büyüklerinin sadece milli değil, evrensel yönlerini de kavratmak ve takdir ettirmek; milletimize düşen insanlık görevleri bulunduğunu belirtmek ve onlarda insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme duygusunu uyandırmak;

8. Milli bağımsızlığımızın ve demokrasinin değerini kavratmak; yurt ve millet

bütünlüğümüzü koruma, milli çıkarlarımızı ve demokrasiyi üstün tutma şuurunu ve davranışım kazandırmak;

9. Geçmişle içinde bulunduğumuz zaman arasında bağlantı kurdurup gün geçtikçe daha da çoğalarak karmaşık hale gelen yurt ve dünya mesleklerini iyi değerlendiren, meseleler yaratmak yerine sağ duyu ile hareket ederek onlara çözüm getirebilen; milli, manevi ve maddi değerlerimize yürekten bağlı bir kişilik kazandırmaktır.

AÇIKLAMALAR

Dersin İşlenişinde;

1. Tarih öğretiminin, Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarını gerçekleştirmedeki yeri ve önemi gerçek anlamda kavratılacak, tarih kültürünün, fen ve toplum bilimleriyle uğraşanlara da ışık tutarak onların düşünce ufuklarını genişleteceği açıklanacak; Atatürk'ün bu gerçekleri bilen bir kişi olarak tarih öğretimine, özellikle Türk tarihine verdiği önem belirtilecektir.

2. Tarihi olayların, sosyal, hukuki, ekonomik, dini ve fikri meseleler bütünü olduğu öğretilenektir.

3. Kültür ve medeniyetlerle ilgili konular işlenirken, medeniyetin, insanlığın ortak malı olduğu açıklanacak, çağdaş dünyamıza yaptığı etkiler vurgulanacaktır.

4. Müfredat programının amaç ve konularından da anlaşılacağı gibi tarih dersinin temelini Türk ve Türkiye tarihi oluşturmaktadır. Ancak, teferruatlı bir siyasi tarih anlayışı yerine, daha çok kültür ve medeniyet tarihimiz üzerinde durulacaktır.

5. Türk milletinin başarıları gözönüne getirilecek, milletimizin geleceğine güvenen, üstün ahlâk değerlerini benimsemiş, hürriyet ve demokrasi anlayışım kavramış, milli şura sahip, aydın, uyanık sorumluluk almaya kararlı vatandaşlar yetiştirme görevi ön plânda tutulacaktır.

6. Türklerin tarihte ve tarihin akışı üzerinde oynadıkları büyük rol vurgulanarak, çeşitli zamanlarda ve yerlerde ayrı ayrı devletler kurmalarına rağmen kendilerine özgü kültür ve medeniyetlerini bozmadıkları, gittikleri yerlerde de yaydıkları ve günümüze kadar uzanan milli bir kültür meydana getirdikleri belirtilecek; bu arada insanlığa, İslâm kültür ve medeniyetinin, gelişmesine, yayılmasına yaptıkları hizmetler anlatılacaktır.

7. Atalarımızın, yurdumuzu ve milletimizi, yüceltmek, geliştirmek ve gerektiğinde savunmak için ne kadar emek ve çaba harcadıkları ve onlara ne kadar borçlu olduğumuz misallerle belirtilecek; öğrencilerde atalarımızdan bize miras kalan ve gelenekleşmiş çalışkanlık, cesaret, güçlükleri yenme, fedakârlık ve onurluluk gibi meziyetlerini devam ettirme şuru uyandırılacaktır.

8. Büyük devletler, imparatorluklar kurmuş ve medeniyetler meydana getirmiş, şanlı zaferler kazanmış milletimizin, zaman zaman büyük şanssızlıklara, haksızlıklara da uğramış

olduğuna, fakat tarihin derinliklerinden gelen ve büyük bir millet olmanın verdiği güçle olağanüstü canlılık kudreti gösterdiğine, tarihten ve doğuğtan gelen yetenekleriyle her zaman dimdik ayakta durduğuna öğrencilerin dikkatleri çekilecektir.

9. Öğrencilere Türk devletinin devamlılığı gerçeği vurgulanacak; Cumhurbaşkanlığı forsunun anlamı yeri geldiğinde açıklanacaktır.

10. Osmanlı Devleti'nin duraklama, gerileme ve çöküş devirleri incelenirken, bunların edepi, tarihi gerçekler doğrultusunda ve açıkça gözler önüne serilecek; ancak o devirlerde yaşımış Türk büyüklerinin, siyasi, kültür ve medeniyet tarihimiz açısından yaptıkları hizmetler övünçle anlatılacaktır.

11. Siyasi olayların seyrinden çok sebep-sonuç ilişkileri üzerinde durulacak; teferruat sayılabilecek tarihlerle yer ve kişi isimleri ezberletilmeyecektir.

12. Olaylar anlatılırken, benzer dünya olayları da göz önünde bulundurulacak bunlar arasında sebep-sonuç ilişkileri yönünden karşılaştırma yapılacak, tarihte birçok meselenin birbiriyle bağlantılı olduğuna öğrencilerin dikkati çekilecektir.

13. 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa'da meydana gelen sosyal ve siyasi nitelikteki olayların, sonucunda ortaya çıkan fikirlerin Osmanlı İmparatorluğu'nu da etkileyerek devlet bünyesinde ve toplumda bir takım yenileşme hareketlerini başlattığı, çağdaş hukuk düzenine ve demokrasiye geçişin ilk temellerinin atıldığı belirtilecektir.

14. 20.yüzyılın ilk yarısında yurttan ve dünyada meydana gelen olaylardan sözedilirken, devletlerarası siyasi ve ekonomik çıkar çatışmalarının dünya tarihini nasıl etkilediği, devletler arası tabloyu nasıl değiştirdiği açıklanacak; batılı büyük devletlerin bloklaşmaları, Türk milletinin bu bloklaşmaya karşı verdiği varolma savaşı ve demokrasiyi kurma yoluna gösterdiği çabaların önemi belirtilecek, öğrencilere milli bağımsızlığımıza ve demokrasiye sahip çıkma şuurunu aşılanacaktır.

15. Öğrencilere, yurttaşlık ödevleri kavratılacak, yurt ve cumhuriyet sevgisi, kanun ve nizam duygusu telkin edilecektir.

16. Yurdumuzun jeopolitik konumunun Türk ve dünya tarihi açısından önemi belirtilecektir.

17. Türk inkılâbının başlangıcı ile ilgili olan Osmanlı İmparatorluğu'nun durumu, devlet adamları ve devlet kurumları konuları işlenirken; Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Müfredat Programının başında yer alan "AÇIKLAMALAR"daki konu ile ilgili hususlara bağlı kalınmasına özen gösterilecektir.

18. Kendi tarihimizdeki ünlü devlet adamları, kahramanlar, İslahatçılar veya başka kavim ve milletlerin "BÜYÜK" unvanını almış krallar ve imparatorlukları ile Atatürk'ün kişiliği; onların bıraktığı eserlerle, inkılâbımızın yenilikleri karşılaştırılacak, bu karşılaştırma yapılırken kişiler ve kurumlar buldukları zamana göre değerlendirilecek. Atatürk'ün 20.asırdaki üstün kişiliği vurgulanacak ve inkılâbının eşsizliği belirtilecektir.

19. İkinci Anayurdumuz olan Türkiye'nin tarihinde dönüm noktasını oluşturan Malazgirt ve Miryokefalon savaşları anlatılırken Kurtuluş Savaşımızın sonundaki Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin önemine de değinilecektir.

20. Anadolu'nun fethi konusunda, bugünkü yurdumuzun Bizanslılardan alınışı anlatılırken, Anadolu'da Bizans boyunduruğu altında yaşamış olan Ermenilerle bir sorunumuzun olmadığı üzerinde durulacak; son zamanlarda dış güçlerle desteklenip yabancı ülkelerde elçilik ve müşavirliklerimizde giriştikleri kanlı cinayetler karşısında Türk milletinin, belirli terör odaklarınca düşünülen siyasi oyunların tuzağına düşmeyeceği açıklanacak; Türk milletinin her zaman olduğu gibi davasındaki haklılığının kabulünü sabırla beklediği belirtilecek; yaratılmak istenen olaylar, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde işlenen ve bu konu ile ilgili kısımların ışığı altında değerlendirilecektir.

21. Tarihimizde gurur duyduğumuz kahramanlıklar anlatılırken yerine göre En büyük kahraman Atatürk ile ilişki kurulacaktır.

22. 1683 yılındaki Viyana bozgunu ve artarda başlayan yenilgilerimiz açıklanırken Osmanlı topraklarındaki geri çekilmenin Sakarya Meydan Muharebesi ile son bulduğu Türk milletinin ters giden talihinin, Büyük Kurtarıcımız Atatürk ile değiştiği açıklanacaktır.

23. Kanuni Sultan Süleyman zamanında lütuf olarak Fransızlara verilen kapitülasyonlardan bahsedilirken, daha sonra devletimizin ekonomik yönden sömürülmesine yolaçan bu antlaşmanın Lozan Barış Antlaşması ile kaldırıldığı üzerinde durulacaktır.

24. Osmanlı İmparatorluğu'nda yapılan İslahat hareketleri bilhassa II:Mahmut zamanındaki yeniliklerle Tanzimat ve Meşrutiyet devirlerindeki değişiklikler açıklanırken; bu değişiklikler ve düzenlemeler Atatürk İnkılâbı'nın getirdiği yeniliklerle karşılaştırılacak ve Atatürk'ün inkılâpçı kişiliği önemle belirtilecektir.

25. Kültür ve sanat hareketleri üzerinde durulurken; Cumhuriyet Devri kültür ve sanatımızla karşılaştırılmalar yapılacak, Atatürk zamanında başlatılan bu tür yeniliklerin değeri kavratılacaktır.

26. Bütün bunlarla beraber İnkılâp Tarihimizin temelinde bulunan genel tarihimize ilgili konuların giriş, sonuç bölümleriyle bağlantı kurulacak kısımlarında yerine göre, Atatürk'ün büyüklüğü ve İnkılâbındaki etkinlikler belirtilecektir.

27. Tarihi olayların kuru bir anlatım biçimiyle ve kalıplaşmış kronolojik olaylar zinciri halinde öğrenciye aktarılmasından, ezberletilmesinden, öğretmeni ve öğrenci çoğunluğunu pasif durumda bırakan öğrenci takrirlerinden kaçınılacak; bunun yerine soru-cevap, diyalog, grup çalışmaları ve yerine göre etkin takrir yöntemiyle öğrenci çoğunluğunun derse iştiraki sağlanıp önemli görülen konuların tarihi menkibe, hatıra, şiir ve fıkralarla zenginleştirilmek suretiyle derse ilgileri çekilecektir.

28. Konular harita üzerinde işlenecek, olayların plânları ve krokiler çizilecek, gerektiğinde konularla ilgili olan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca okullara tavsiyesi uygun

görülen kitap, ansiklopedi, dergi ve broşür gibi kaynaklar ile varsa film ve slaytlardan yararlanılacaktır.

29. Çevredeki tarihi yer, anıt ve eserler gidilip görülecek, müzelerdeki tarihi eser ve belgeler gösterilecek, öğrencilerin geçmişi kolaylıkla gözönüne getirmelerine ve böylece yapıcı ve yaratıcı çalışmalarını için malzeme edinmelerine imkân ve fırsat verilecektir.

Eski eserlerle anıtların birer tarihi belge olduğuna öğrencilerin dikkati çekilecek, bunların yıkılmaktan, bozulmaktan ve yabancı ellere geçmekten korunmanın milli bir görev olduğu fikri aşılacaktır.

TARİH ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI

Öğrencinin,

- a) Geçmişi ve bu günü anlamasına yardımcı olmak,
- b) İnsanların tüm etkinliklerine karşı belli değerler, duygular ve tutumlar geliştirmesini ve dünyaya daha geniş açıdan bakmasını sağlamak,
- c) Kendisini zaman boyutunun sürekli bir akışı içinde görmesini sağlamak,
- d) İnsan soyunun bir üyesi sıfatıyla geçmişe neler borçlu olduğunu ve geleceğe karşı ödevlerini kavratmak,
- e) Evrenin gelişimini anlamasını ve geçmiş deneyimlerin çeşitliliğine bakarak gelecekte ne geniş olanaklar bulunduğunu düşünmesine yol açmak,
- f) Olayları neden ve sonuçlarıyla birlikte görüp açıklamaya alıştırmak, görünüşteki ve gerçek nedenleri araştırmayı öğretmek, bilimsel düşünmesini sağlamak,
- g) Toplum ve birey ilişkilerini doğru örneklerle kavranmasına, özgür ve bilimsel görüşlü kişilerin demokratik bir ortamda yetişebileceğini anlamasına yardımcı olmak,
- h) Yüksek insan değerlerini benimsemesine çalışmak, hem yurduna ve ulusuna, hem de insanlığa karşı olumlu tutum ve değerler geliştirmesine yardımcı olmak,
- i) Ulusal ilke ve değerleri özümsemesine yardımcı olmak,
- k) Ülkeye ve tüm insanlığa çok yönlü bakabilen, ülke sınırlarını aşan bir yurttaşlık bilinci vermek,

Bu günkü Tarih müfredatına göre yetişebilmek kuşak nasıl olacaktır?

Öğrenciler,

- a) Gelenekçi-kaderci
- b) Dindar ve itaatkar
- c) Politik olmayan

- d) Faydacı (köşe dönücü)-bireyci
  - e) Esnaf kafalı
  - f) Batıdan sadece teknoloji alan
  - g) Demokrasiye ve insan haklarına bağlı kalmayan
  - h) Hoşgörü yoksunu (hatta başka uluslara düşman)
- yetiştirilmek istenmektedir.

Oysa Tarih müfredatıyla hedefimiz,

(Tarih öğretiminin Amaçlarında sıralanan değerler ışığında)

- 1) Yaratıcı
- 2) Hoşgörülü-Eşitlikçi-Laik
- 3) İnsana ve emeğe saygılı
- 4) Barışçı
- 5) Çevreci
- 6) Eleştirci
- 7) Paylaşımçı

bir gençlik yetiştirmek olmalıdır.

DEVLETİN TARİH ANLA YIŞI İNKARCIDIR

TARİH DERS KİTAPLARINDA "ÖTEKİLER"

Tarih ders kitaplarımızda ötekilere (Özellikle Anadolu'nun diğer yerli halklarına) yer yüzden başkalarına ait olamaz. Çünkü başkalarının "milli benliklerine" uygun olmayan(!) bir yerdir Anadolu. Daha I. Türk Tarih Kongresinden itibaren Anadolu'nun ilk çağını yaşayan halkların uygarlığı "orta Asya uygarlığıyla benzerlikler" göstermişti ya. İşte bu yüzden buranın ilk çağdan beri Türk yurdu olması kaçınılmazdı. Ve tarih kitaplarımız böyle yazdı.

"Orta Asyalı Türkler, gittikleri yerlerin Eski Taş Çağı'nı yaşayan halkını, Yenitaş Çağı'na yükselttiler(...) Mısır'da Anadolu'da, Suriye'de ve Ege Denizi çevresinde önemli

medeniyetler meydana geldi."¹⁸¹

Türklerin ilk yurtlan bugün bilim çevresinde de kabul gören görüşe göre Orta Asya'dır. Türklerin Anadolu'ya gelmeleri ise 1071 Malazgirt Savaşıyla olmamış mıydı? Örneğin; "Malazgirt Savaşı'nın en önemli sonuçlarından birisi Anadolu'nun kapısını Türklere açmış olmasıdır" diye öğrencilerimize aynı Tarih kitaplarımız yazmamışlar mıydı? O zaman yüreklice şu soruyu soramaz mıyız: "1071'den önce Anadolu'da hangi halklar vardı?"

Türkiye'nin Resmi Tarih Tezi inkarcılığa, başkalarını yok saymaya ve başka halkları düşman ilan etmeye dayalı olarak sürdürülmektedir. Hatta öyle bir noktaya gelinmiştir ki onlara göre (bağnaz milliyetçilerce de savunulan) "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur." Böyle olunca Türk'lerin son sığınaklarından biri olan Anadolu "düşman devletlerin göz diktiği bir ülke" haline dönüşüyor. Birisi veya bir ülke "Türkiye'de insan hakları ihlalleri vardır." dedi mi "iç ve dış mihraklar" oluyorlar. Bütün halklar kardeşçe ve barış içinde bir arada yaşamalıdır, "bütün halklar kardeştir" denildi mi "bölücü ve yıkıcı" olmaktan kurtulamıyorsunuz.

Kanuni'nin Fransa Kralı I. Fransuva'ya yazdığı mektup "Ben ki (.....) Vi İlayet-i Zülkadriye'nin ve Diyarbekir'in ve Kürdistan'm ve Azerbaycan'ın ...."

Şeklindeki ünlü mektubu Ord. Prof. İ.H.Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi II. S.503'te var. Lise Tarih kitaplarını yazan yazarlarımız Kanuni'nin bu mektubunu farkında olmadan (veya olarak) kitaplarına okuma parçası olarak koydular. Sonradan mektuptaki "bölücü"(!) "Kurdistan" eyaleti sözcüğünü sansüre uğratarak hem Kanuni'yi hem de tarihi gerçekleri inkar ettiler. Bu tarihe, bilime, insanlığa, hatta Kanuni Süleyman'a saygısızlık değil midir? Bu "ötekiler"den birinin inkarı değil de nedir?

Bu mektubun yer aldığı bazı kitaplarda "Kurdistan" sözcüğü hangilerinde var hangilerinde yok görelim.

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Kürdistan Sözcüğü
Tarih 2	Veli Şirin	Gendaş-1995	Var
Tarih Lise 3	N.Uğurlu	Serhat/Örgün 1989	Yok
	E. Balcı		
Tarih Lise 3	E. Oktay	İnkılap	Var
Osmanlı Tarihi 2,	O. Çakırtaş	Koza	Yok

Mete Tuncay; Felsefe Kurumu Seminerleri

TTK. Yay.Sayfa 283

181 Herkül Milas, Türk-Yunan ilişkileri ile İlkokul Kitapları Yeni Düşün Eylül 87 S.25

İnkarcılık 12 Eylül döneminde artarak devam eder. Bu konuda Tarih Atlaslarına getirilen sansürlere ait Gizli belgeleri ilk kez burada açıklıyorum: (Bak Belge 1 ve 2). Tarih Atlaslarından geçmişteki bazı tarih ders kitaplarında yer alan "ilkçağda Anadolu" ile ilgili atlaslarda önceden bir başka "öteki" yer alırken sonradan atlaslara sansür konuldu. (Bak Belge 3-4)

Tarih ders kitaplarımızda "diğer ötekiler" ise Osmanlı İmparatorluğu döneminde var idiler. Sonradan onlarda diğerleri gibi "yok oldular"

"Osmanlı toplumunun çoğunluğunu Müslümanlar oluştururdu. Türklerin dışında Müslüman topluluklar, Araplar, Arnavutlar, Çerkezhr, Abazalar, Lazlar, Boşnaklar, Pomaklar, Çeçenler, Lezgiler idi".¹⁸² Burada Kürtler yoktu. Hem Müslüman değillerdi. Ama bir başka kitapta ise hem "var"ıMardı, hem de Müslüman idiler.

"Osmanlı Devleti'nde milliyetler arasındaki denge çok iyi kurulmuştu. Devletin sınırları içinde Türk, Arap, Arnavut, Kürt, Çerkeş, Aba» Laz, Boşnak, Pomak, Gürcü, Giritli, Çeçen gibi topluluklar vardır. Bunların büyük bir bölümü Müslümandı."¹⁸³

Anadolu'da ise duruma değinilmez. Çünkü Anadolu "Türklerin milli benliklerine uygun bir yurt" idi ve ötekilere yer yoktu.

Tarih ders kitaplarımız "biz üstünüz" anlayışıyla il ısların eşitliğini kabul etmiyor. İnkılap Tarihi ders kitapları Yunanlılara sürekli düşman gösteriyor. Yapılan araştırmalara göre aynı düşmanlıklar Yunanistan'ın ders kitaplarında yer almaktadır. Düşmanlıkların ders kitaplarından çıkartılması her iki ülkenin tğ:t'nic<leri için büyük önem taşımaktadır. Bu konuda bu yıl "Sakız Adasm'da gerçekleştirilen toplantı" önemli bir işlev görecektir sanıyorum. Tarih dersinin amaçları arasında uluslar arasında barış ve hoşgörüyü oluşturmak vardır. Bu kitaplar ve bu anlayışlarla neyi gerçekleştirebiliriz ki? O halde Eğitim Sendikaları bu konulara el atmalı Tarih ders kitaplarını ve programlarını demokratikleştirme mücadelesi vermelidirler.

Son olarak Herkül Millas'ın bir yazısını aktarayım:

"Türk-Yunan ilişkilerinin bir türlü düzelmediğine şaşanlara şaşmak gerek. Çünkü bunca hırçnılık, bunca kuşku, ve öfke kaçınılmaz ve beklenen bir sonuçtur; ektiğimizi biçiyoruz. İki ülkeyi yönetenlere ve bu yöneticileri parlamentolara gönderen kitlelere bu güne dek, nelerin öğretildiği ve hangi duyguların aşıldığı göz önüne alındığında, iki ulus ilişkilerinin yadırganmayacak bir gelişme izlediğini söyleyebiliriz.(...) Dokuz-oniki yaşlarındaki çocuklara-yaşamlarının en saf ve en duyarlı çağlarında- tarih diye ve özellikle komşu ülke için "bilgi" diye nelerin okutulduğuna bakmamız gerekir."¹⁸⁴

182 Osman Çakırtaş; Osmanlı Tarihi 2 Koza/Bem Yay.

183 T.Erdoğan Şahin; Osmanlı Tarihi 2 Koza Yayınları 1995

184 Herkül Millas; Türk-Yunan ilişkileri ve İlkokul Kitapları Yeni Düşün Eylül 87.S.25

TARİH DERS KİTAPLARIMIZDA CİNSİYET A YRIMCILIĞI/KADININ ADI YOK MU?

KilaoHi Adı	Yazarı	Yayınevi /Yılı	Kadın Resmi	Kadınlarla ilgili cümle
Milii T.irili	Y.Alpaslan H.Metin R.Turgut	Emel/1994	Yok '	Tiz. Ayşe tutsak edildi ve Medine'ye gönclerildi(S.37) Bu hükümdar ölen eşi için Tac MahaTi yaptırdı.(S.97)
Milli Tarih Orta 1	Kemal Kara	Serhat/1992	1 Adet (S.29)	Çok güzel bir kız vardı. Oğuz Kağan onunla evlendi (S.31) Mavi ışığın içindeki kızla evlendi.(S.31) Annesinin adı Amine idi(48) Dul ve zengin bir kadın olan Hatice'nin kervanlarını yönetti. Hatice yakın dostlarının yardımıyla onunla evlendi(S.48) Hz. Ayşe esir edilerek Medine'ye gönderildi (56) Mutasını, annesinin Türk olması nedeniyle (60) Şah Cihan ölen eşi için_(S. 139)
Milli Tarih 7	M.Daloğlu	Koza/1995	1 Adet (Mona Liza) (S.70)	Yok
Tarih Lise 2	V.Şirin	Gendaş/1994	Yok	Sarayın Harem bölümündeki kızlar, düzenli olarak, müzik, dikiş-nakiş ve edebiyat gibi dersler görürlerdi. Kızlardan, padişaha eş olanlar dışındakiler iç oğlanlarla evlendirilirlerdi (188) Kadınlarn bulunduğu haremlik (189) Kadınlarn bu gibi işleri(yiyecek saklama) iyi bilirlerdi (190) Erkek çocuklar babalarına, kız çocuklar ise annelerine yardım ederlerdi (190) 1870'te Dar'ul Muallimat (Kız Öğretmen Okulu) açıldı. (266)
Tarih Lise 3	İ.Miroğlu Y.Halacioğlu	Altın/1989	Yok	Yok
Osmanlı Tarihi 1	Kemal Kara	Onde/1996	Yok	Yok
Genel Türk Tarihi 1 (Lise-1)	R.Tıran N.Ergezer	Ocak/1994	Yok	Türk toplumda kadınlar erkeklerle eşit haklara sahipti. Onlarda ata biner, kılıç kullanırlardı. Türk kadını erkeğin gördüğü bütün işleri görürdü. Genellikle tek kadınla evlendirdi. (87)
Tarih Lise 2	Y.Turhal	Ders Kitapları /1986	Yok	Melikşah zamanında çıkarılan mülkiyet ve kadın haklarına ait kanunlar (45)

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde görülecektir ki;

1) Tarih kitaplarımız "Tarihi yapanlar erkeklerdir." mantığıyla yazılmıştır. Tarihte kadınların hiç rolünün olmadığı gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

2) Kadınlarla ilgili cümleler erkeğin konumuyla birlikte ders kitabına girmiştir. Örneğin, "Peygamberin karısı Hz. Ayşe" gibi ya da Osmanlı tarihinin "harem" ile ilgili bölümlerinde ders kitabına girebilmektedir.

3) Osmanlı toplumu kadınlarla ilgili bölümlere daha çok "harem" ile ilgili bölümlerde rastlarız.

4) Orta Asya bozkırlarındaki Türkler (ki yaşam koşullarından dolayı kadın-çocuk herkes başının çaresine bakmak zorundadır) yüceltilirken kadın-erkek eşitliği bir cümle ile dile getirilmiştir.

5) Tarih ders kitaplarında kadını gösteren resimler hemen hemen yok gibidir.

6) Tarih ders kitaplarımız cins ayrımcılığı yapmaktadır. Bu kitaplarda kadınlar, dikiş-nakış, müzik ve edebiyat gibi "bi!imsel"(!) bilgilerle donatılıyorlar veya yiyecek depolamak gibi "doğuştan getirdikleri beceri(!)lerini" sergiliyorlar. Nedense erkek çocuklar annelerine değil de babalarına, kız çocukları ise babalarına değil annelerine yardımcı olarak "eşit"(!) bir işbölümü yapıyor. Ve yazımın başlığında belirttiğim gibi "Kadının adı?"

BİR BELGE

T.C.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Talim ve Terbiye Başkanlığı

GİZLİ

SAYI : 611.EGD.Bşk.Kei.Şb.Md.-2190

KONU: Genel Tarih Atlası

ANKARA

21.03.1983

GENELGE

1983/73

ANKARA VALİLİĞİNE

1. Dr. Hüseyin DAGTEKİN tarafından hazırlanıp İnkılâp ve Aka Kitabevlerince yayımlanan "Genel Tarih Atlası" Bakanlığımızca ilkokul ve ortaokullara kaynak kitap olarak tavsiye edilmiş. 5 Ocak 1981 tarih ve 2078 sayılı Tebliğler Dergisinde ilgililere duyurulmuştur.

2. "Genel Tarih Atlası" Bakanlığımızca yeniden incelenmiş ve bu atlasın okullarımıza sokulması sakıncalı görüldüğünden öğrencilere ve öğretmenlere tavsiyesi uygun görülmemiştir. Bununla ilgili işlem sonuçlandırılmış olup, durum ilk çıkacak Tebliğler Dergisinde ilgililere duyurulacaktır.

3. Bundan sonra öğrencilere "Genel Tarih Atlası" adındaki atlas aldırılmayacak ve okul kitaplıklarında da bulundurulmayacaktır.

4. Öğrencilerde bulunan bu atlaslar okula getirilecek, müdür veya bir müdür yardımcısının nezaretinde aşağıdaki düzeltmeler yaptırılacaktır.

a. Atlasın iç kapağında bulunan "Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin 5 Ocak 1981 tarih ve 2078 sayılı nüshasında ilkokul ve ortaokullara kaynak kitap olarak tavsiyesi uygun görülmüştür." ifadesi kapatılacaktır.

b. Atlasın 37. sayfasındaki harita ile 5. sayfasındaki "M.Ö.III-I. Binlerde Yakın Doğu" başlığını taşıyan haritadaki "ERMENİSTAN", 12. ve 14. sayfalardaki haritalarda bulunan "ARMENİA" kelimeleri sildirilecektir.

Bilgilerinize ve gereğini rica ederim.

Hasan SAĞLAM
MİLLİ EĞİTİM BAKANI

DAĞITIM:

Gereği:
A, B, C, D Planı

Bilgi:
Başbakanlık
Genel Kurmay Başkanlığı
Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği
Dışişleri Bakanlığı

TARİH DERS KİTAPLARIMIZ ANLAMSIZ BİLGİ(!)LERLE DOLUDUR .

TARİH DERS KİTAPLARIMIZDA "PADİŞAHLARIMIZ"IN KİŞİLİKLERİ

Kitabın Âdı	Yazan	Padişah
		Osman Bey adaleti seven bir devlet adamı, cesur bir komutan, ileri görüşlü bir hükümdardı. Sessizlik içinde iş görürdü. Ölmeden önce Oğlu Orhan beyden devleti güçlendirmesini, İslam dinini yaymasını vs. istedi.
		Orhan Bey dinine bağlı idi. Adaleti sever ve uygulardı. Komutanlara ve bilginlere saygılı idi. Alçakgönüllü idi. Verdiği sözde dururdu. Onun zamanında ülkede zekat verilecek kimse bulunamazdı.
		Murat Hüdavendigar, her engeli aşan bir hükümdardı. Kanunsuz hiçbir iş yapmazdı. Aldığı önlemlerde yanılmazdı. Bursa'da cami, medrese, imaret yaptırdı.
		Yıldırım Bayazıt, verdiği kararları yerine getiren, önüne çıkan engelleri ortadan kaldıran güçlü bir hükümdardı. Çok cesurdu, en büyük tehlikelere atılmaktan kaçmazdı. Savaşta bir er gibi dövüşürdü. Bilginlere ve din adamlarına karşı saygılı idi.
		Birçok din ve hayır kurumu yaptırdı. S. 18
		IV. Murat'ın diktatörlüğüne "Güçlü bir kişiliği vardı." denilerek alkış tutulur ve "devleti daha iyi duruma getirmek istiyordu. Genç yaşta ölmesi buna engel oldu" diye hayıflanılır. S.91
Milli Tarih 2	N.Akşit	Padişahların kişilikleri anlatılırken hep aynı şeyler tekrarlanır. Yavuz Selim'in kan dökücü kişiliği anlatılmaz. S.46
		II. Bayazıt, bilginleri, şairleri ve sanatçıları korumuş, birçok cami, medrese ve imaret yaptırmıştır. S.42
		II. Murat, bilginleri ve düşünürleri koruyan değerli bir hükümdardır. Ülkesini ilerletmek için çalışmıştır. Bursa'da ve Edirne'de cami ve medrese yaptırmıştır. S.22
		I. Mahmut iyi bir hükümdardı. Ölümü herkesi üzdü. S. 107
		OSMAN BEY: idaresi, ileri görüşlülüğü, yüksek kabiliyetleri, rakiplerine, hoşgörüsüyle kendini sevdirmesini bilen bir şahsiyet sahibiydi. Ayrıca onun adalet fikriyle hareket etmesi ve halkına karşı cömertçe davranması vs. S. 182

Tarih Lise II	E. Mercii B. Mercii	<p>ORHAN BEY: O, kudretli iradesi, ileri görüşlülüğü ve idarecilik özellikleriyle dikkati çekiyordu. Fethettiği yerde halka hoşgörülle davrandı. İmar faaliyetlerinin yanı sıra ilim adamlarının koruyucusu olarak da dikkati çekmektedir. S. 184-185</p> <p>I. MURAT: Kudreti, ciddiyeti, halkına karşı din ve mezhep farkı gözetmeksizin merhametle davranması, sözüne sadık ve samimi şahsiyetliyle büyük bir Türk hükümdarı idi. O, ordusunun düzenli olmasını ve verdiği emirlerin mutlaka yapılmasını ister ve bu hususta horgörülü davranmazdı. S. 189</p> <p>Y. BEYAZIT: Sultan I.Murad öleceğini anladığı zaman düşmanı takip etmekte olan büyük oğlu BEYAZIT'i çağırarak hükümdarlığı ona bıraktı. Babasının ölümünden sonra I. BEYAZIT Osmanlı tahtına geçti. S. 190</p> <p>Y.BEYAZIT(kişiliği): Azim ve irade sahibi, çok cesur ve değerli kumandan idi. O, halkına karşı adaletle davranır ve belirli zamanlarda onların şikayetlerini dinlerdi. Ayrıca Bilginler ve Şeyhlere (Aynı kitabın 185. Sayfasında ilim adamları) hürmet eder ve onlara ikramlarda bulunurdu vs. S.199</p>
Tarih Lise II	N. Uğurlu E. Balcı	<p>Çelebi Mehmet: Azim ve dayanıklılığı, yüksek ahlaki faziletleri, sözüne durması, nazik ve ölçülü davranışlarıyla tanınırdı.(E. Mercii 203-204)</p> <p>II. Murat: İnce ruhlu, duygulu, adil, merhametli, sözüne sadık, cesur, tedbirli ve güzel yüzlü bir şahsiyete sahipti. (E. Mercii S.212)</p> <p>Dindar, iyiliksever, şair, merhametli, güleryüzlü ve cömert bir hükümdardı. Savaşta korkmaz ve yorulmazdı. İlim ve tasavvufa düşküncü. Bilginleri korur, yazar ve sanatkarları korurdu. Birçok cami ve medrese yaptırdı.(IV. Uğurlu-E. Balcı S. 194)</p> <p>Bilginleri ve düşünürleri koruyan değerli bir hükümdardır. Birçok cami ve medrese yaptırmıştır</p>

Sonuç: Savaşçı olmayan Osmanlı padişahlarının kişiliğinden hiç söz edilmez. Bir örnek, II. Selim(Sarı) hakkında ders kitaplarında kişilik bilgileri yokken. İ. Hakkı Uzunçarşılı da "Selim 44 yaşında Osmanlı hükümdarı oldu. Kendisi Tenperver (Kadına düşkün) zevk ve safaya düşkün olup ordusunun başında hiç bir sefere gitmeyen ilk Osmanlı hükümdarıdır. Edirne'yi çok sevdiğinden orada Selimiye Camisini yaptırdı." Osmanlı Tarihi III. Cilt 1. Kısım S.41 TTK Yay.

TARİH DERS KİTAPLARINDA İRKÇİLİK VE DİNSEL FANATİZM

LAİK T.C.'NİN YARDIMCI DERS KİTAPLARINDA "CİHAD" ÇAĞRILARI:

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 08.09.1989 tarih ve 4226 sayılı kararı ile 2302 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanarak Lise sınıflarında Ders Kitabı yerine okutulması kabul edilen Tarih Lise ders kitabında "cihad"a çağrı yapılan ve onu öven konuşmalar vardır.

"Allahın izniyle hiç kimse cihad'ı terk etmeyecektir. Çünkü cihad'ı hangi kavim terk etmişse mutlaka Allah o kavmi zelil etmiştir." (Hz. Ebubekirin konuşması) Prof.Dr.Hakkı Dursun Yıldız-Prof.Dr.Coşkun Alptekin-Y.Doç.Dr.İlhan Şahin-Y.Doç.Dr.İdris Bostan tarih lise 1.sayfa 2.40'taki okuma parçası. Servet yayın dağıtım İstanbul 1990.

Ders kitaplarında şeriatçılığa övgüler yağdırılmaktadır. "Cunayd bin Abd. el-Rahman (Emevilerin Horasan Valisi) ile Turguş Hakanı arasındaki konuşmalarda zina yapanın taşlanarak öldürülmesinin fazileti anlatılmaktadır." (Y. Turhal Tarih Lise 2 S. 10-11)

Tarih ders kitaplarında hadisler:

"Benim Türk adını verdiğim ve şarkta iskân ettiğim bir ordum vardır. Bir kavime gazaplandığım zaman, onları, o kavim üzerine saldırtırım" (Hadis. Tarih Lise 2 S.Dikmen-K.Koçak. Üner Yay. 1990 S.38)

Ders Kitaplarımızdan seçmeler:

"Türk yöneticileri en küçüğünden en baştaki hükümdara kadar kendilerini idare ettikleri halkın tamamını mutlu kılmakla görevli sayarlardı. Bu yüzden halkın ezilmesi ve sömürülmesi söz konusu değildi" Yüksel Turhal, Tarih 2 S.60

"Dolayısıyla Avrupa medeniyetinin gelişmesinde Malazgirt'in (zaferin) rolü vardır demek yanlış olmaz" S.82

Savaşa tam dört sayfa ayrılır.(S.80-84)

"Türkler hiç bir millete zorla Müslümanlığı kabul ettirmeye çalışmazlardı.(...) Yalnız Rumeli'deki Hıristiyan nüfusu azaltmak için hıristiyan çocuklar devşirilirdi.(...) Bazı Hıristiyanlar da o devre göre oldukça ağır olan cizye ve haraç(vergisinden) tam kurtulmak, ya da kendilerine kapalı olan devlet memurlarına girmek için Müslüman olurlardı." E.Oktay Tarih 3 S.36

"Yavuz, Osmanlı Padişahlarının en büyüklerinden birisidir." Biraz asabiydi(l) Öyle ki İran Seferine çıktığında "İran şahıyla işbirliği yapıyorlar" gerekçesiyle yüzbinlerce alevi vatandaşı öldürtüp "Büyüklüğünü(!)" ispatlamıştır.

Islahat hareketleri başlığında Kuyucu Murat Paşanın adı geçer. Bakalım nasıl "yenilik" (ıslahat) yapmış?

"Kuyucu Murat Paşanın yaptığı iş bir eşkiya izlenmesi ve bastırılması niteliğindedir. (...) Kuyucu Murat ancak korku ve delişet salarak yüzüne yakın insanı haklı ya da haksız idam ettirerek devlet otoritesini sağlamıştır. Böylelikle Kuyucu Murat kendisine verilen ödevi başarı ile sona erdirmiştir." E.Oktay Tarih 3 S. 140

"Verilen küçücük bir kaç örnek bile Türklerin ne kadar insani duygularla dolu olduğunu göstermeye yeterlidir. İleri ve medeni olduğu iddiasında bulunan Avrupa bu seviyeye ancak yirminci yüzyılda ulaşmaya çalışmaktadır." Y.Turhal Tarih 2 S.38

"Türkler, fikir ve vicdan hürriyetine son derece saygı duyarlardı" Y.Turhal Tarih 2 S.49

"Anadoluya Fatih olarak gelen Türkler her şeylerini getirmişlerdi. Bu yüzden ne yerlilerden ne de Bizanslı her hangi bir şey almak gereği duymadılar." Turhal S.86

"1829 yılında Yunan devleti kurulmuştu. O günden itibaren Avrupalıların büyük devletlerinin her türlü desteğini gören Yunanistan, Eski Bizansın mirasçısı iddiasıyla Anadolu'ya göz dikmeye başladı." Turhal S.99

"Dünya yüzünde ondan (Türk milletinden) daha büyük, ondan daha eski, ondan daha temiz bir millet yoktur." (Atatürkçülük-Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri 1.Kitap Genel Kurmay Bask. 1982 Askeri okullarda okutulan ders kitabı) S.4

"Türk milleti kahramanlıkta olduğu kadar istidat ve liyakatte de bütün milletlerden üstündür." S.5

"Türk yurdu daha da büyüktü. Yakın ve uzak zamanlar düşünülürse Türk'e yurtluk etmemiş bir kıta yoktur. Bütün dünya da; Asya, Avrupa, Afrika ve hatta Amerika Türk atalarına yurt olmuştur." S.7

"Biz Anadolu'da tutunabilmek için dokuzyüzyıl mücadele ettik. Avrupalılar varlığımıza bir türlü tahammül edemediler." Y.Turhal Lise 2 S.91

"Türk tarihi şanlı ve büyüktür." F.Sümer Y.Turhal S. 13

"Tulunoğlu Ahmet, Mısır sultan olmasını da Türklük seciyesindeki kahramanlığa borçludur." Yüksel Turhal Tarih Lise 2 S. 17

"İslam dinini öğrenen Türkler, din uğruna savaşı ve şehit olmanın vaat ettiği ahiret mükâfatını benimseyerek, Allahü Teâîâ'nın adını yaymayı en başta gelen görev bilmişlerdir." Üner Yay. S.Dikmen-K.Koçak S.67

"Halbuki Türkler, daha ilk akınlardan itibaren, Anadolu'nun milli bünyelerine uygun bir yurt olduğunu anlamışlar."(!) Üner Yay. S.67

"İslamiyetten önce bile Türkler mutlak bir Allah'a ve onun cihan hakimiyetini kendilerine ihsan ettiğine inanıyorlardı." Üner Yay. S.36

"Selçukluların eski "kin ve kan" düşmanları olan Cend emiri Şah Melik....." Üner Yay. S.21

"Türkler, islam dinini, uğruna kanlarını akıtarak, cihan dini yaptıkları gibi, ilim ve fen yolu ile de hizmet ederek yüceltmişlerdir." Üner Yay. S.42

"Her Türk hükümdarı gibi, Süleyman Şah da Türk cihan hakimiyeti ülküsüne göre büyümek....." Üner Yay. S.76

"Bizans yine oyununu oynamış ve düşmanlarından en tehlikeli olanını ortadan kaldırarak Türk'ü Türk'e kırdırmıştı. (Türkiye'yi içten bölme gayretleri içinde olan iç ve dış güçlerin, her yaştaki insanımıza katliamı reva gören, Ermeni ve bölücü teröristlere yaptıkları yardım ve himayeyi düşününüz.)" Üner Yay. S.78

"Anadolu'yu yurt edinen Türkler, islam dinine mensup olup, Allah'ın kelamını yüceltmek ve İslam'ı yaymak amacındaydılar" Üner Yay. S. 107

(Doğrusu ganimet, yağma ve talan etme arzusudur. İ.A.)

"En yaygın olan tarikatlar, Nakşibendilik, Mevlevilik, Bektaşilik, Kadirilik, Rufailik idi. İyi ruhlu ve faydalı tarikatların yanında bir takım uygunsuz ve zararlı tarikatlar da kurulmuştur. Bunların başında BABAİ TARİKATI gelir." Üner Yay. S. 108 (Baba İshak ve onun ezilenlerden yana ayaklanması sakıncalı sayılıyor. İ.A.)

"İran'lı bir göz hekiminin oğlu olan Ubeydullah'ın taraftarları, onun peygamberimizin (S.A.V.) kızı Hz. Fatma'nın (R.A.) neslinden geldiğini iddia ettiler."¹⁸⁵ Üner Yay. S.1 17

"Öldüğünde (Osman Bey-İ.A.) kendisinden geriyi kalan şahsi mal, mülk ve eşyası ise; başına sardığı Denizli bezinden bir sarıkk, bir çift çizme, bir kılıç, bir tirkeş, bir mızrak, bir at, at için bir zırh takımı, bir kaşıklik, bir tuzluk ve misafirlerine gerekli izzet ve ikram için beslediği bir sürü koyundu" Üner Yay. S. 140

Oysa aynı sayfada Osman Bey'in bir temsili resmi var. Temsili resimden de anlaşılacağı gibi Osman Bey fakir gibi durmuyor. Birisi yalan söylüyor. Ya resim ya da kitabın "yazaf"ları. Öğrenciler Osman Bey'in servetini öğrenip te ne yapacaklar? Osmanın yoksul yaşadığını mı? (ki bu doğru değil), yoksa atasının(!) sarığının hangi bezden yapıldığını mı? Yazarlar bari çizmelerin kaç numara olduğunu da yazsalar da Osman Bey'in ayak numarasını öğrenseydik. Böyle tarih yazılır mı? Bunlarla Tarih dersi öğrencilere sevdirebilir mi?

"Bir takım karanlık düşüncelere sahip olan Şeyh Bedrettin, bu günkü komünizme benzeyen bir sistem kurmaya çalışmış.....) Üner Yay. S. 160

(Osmanlı zulmüne karşı çıkanlar karanlık düşünceli sayılıyor. Tıpkı Babailer gibi.İ.A.)

185 Atatürk döneminde yazdırılan Tarih 2'de peygamberden sadece Muhammet diye söz edilirken şimdiledeki ders kitaplarında bu garip ibarelere rastladım. Tarih 2-1932 S.90-91 vd.

"Tam bu sırada, gerek Türk basınında gerekse araştırma yazılarında, ERTUGRUL GAZİ RUHU denilen çok **ulvi(yüksek)** ve Türklüğe mahsus bir duygu, bir ruh ortaya çıktı" Üner Yay. S. 168

(Psikologlara müjde(!) Yeni bir ruh durumu daha ortaya çıktı. i.A.)

Tarih ders kitaplarımız savaşlarla, kin ve kanlarla dolu. Kitaplarda Türk denilince sanki savaşçı, kan dökücü, kindar bir toplum gözümüzün önüne serilmekte. Ders kitapları bu haliyle tarih dersinin programıyla da çalışmaktadır.

Örneğin; "Öğrencilere, Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki şerefli geçmişini, insanlığa yaptığı hizmetleri, (...) zeka ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygusunun yüceliğini benimsetmek... onlarda insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme duygusunu uyandırmak..."¹⁸⁶

Tarih ders kitaplarının bu içeriğiyle öğrencilerimize insancıl değerleri, evrenselliği, hoşgörüyü, bilimi, yaratıcı ve özgür düşüncüyü, çağdaşlığı, kardeşliği, barışı, demokratik tutumları nasıl verebiliriz?

TARİH DERS KİTAPLARINDA OKUMA PARÇALARI

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Osmanlı Tarihi 2	T.Erdoğan Şahin	Koza/1995	6

- 1- Osmanlılarda Cihan Hakimiyeti (O.Turan'dan)
- 2- Sarayda Yaşam (Teşrifat Teşkilatımız'dan)
- 3- Kaza ve Kadılar (T. Baykara'dan)
- 4- Türk Donanması ve Hasan Paşa (Baron de Tott'dan)
- 5- Osmanlı Ceza Hukuku
- 6- Kadı'larm, Müderrislerin ve Evliyalarm Durumları (Gelibolulu Mustafa Ali'den)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok. Parça Sayısı
Tarih 2	Ş. Kalaycı	Başarı/1995	6

- 1- Marco Polo (Meydan Larousse'dan)
- 2- Atatürk'ün Kişisel Özellikleri (Utkan Kocatürk'ten)
- 3- Yurtta Sulh, Cihanda Sulh (Utkan Kocatürk'ten)
- 4- Atatürkçü Düşüncede Millet ve Yurt Sevgisi (A. İnan'dan)
- 5- İnsan Sevgisi ve Evrensellik (Ş. Kalaycı-Atatürkçülük'ten)
- 6- Atatürk'ün Hayatı, Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri (11. Eroğlu'dan)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok. Parça Sayısı
Tarih Lise 2	S. Dikmen K. Koçak	Üner/1990	9

- 1-Kutadgu Bilig ve Tamgaç Buğra Han R.Genç
- 2- Sultan Alparslan'ın Ölümü (Kaynağı yok)
- 3-Ertuğrul Gazi Ruhu (Kaynağı yok)
- 4- Osman Gazi'nin Manzum Vasiyeti (Kaynağı yok)
- 5- Atatürk'ün Verdiği İbret Dersi (Kaynağı yok)
- 6- İleriyi Gören ve Tümenini Alman Albayına Devretmeyen Kumandan (Kaynağı yok)
- 7- Devşirme Denen Gerçek (Osmanlı Asırları'ndan)
- 8- Türk Milletine Canımı Vereceğim (Kaynağı yok)
- 9- *Bir* Vefa Örneği (Bilinmeyen Yönleriyle Atatürk'ten)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Tarih 2	V. Şirin	Gendaş/1995	4

- 1- Atatürk İleri Görüşlü ve Çok Cepheli Bir Liderdi (ASD.1952, Cilt 2)
- 2- Atatürk Daima Barışçı idi. "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" (Atatürk'ün Söylev ve Dem. C.2)
- 3- Atatürk'ün Millet ve Yurt Sevgisi Kuvvetli Bir Mantık ve Muhakemeye

Dayanıyordu. (Nutuk)

4- Atatürk ve Sanat (ASD Cilt 2)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Osmanlı Tarihi i	K. Kara	Onde 1995	2

1- II. Mehmet'in İstanbul Kuşatmasıyla ilgili Konuşması (Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi Çağ. Yay.)

2- Yavuz Sultan Selim'in Denizciliğe Önem Vermesi (Osmanlı Tarihi Cilt 2)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Tarih 3	İ.Miroğlu- Y.Halaçoğlu	Altın	12

1- Fatih'in Nutku (Dukas-Bizans Tarihi)

2- Başlıksız (DuLoiryLes Voyages)

3- Başlıksız (Lütfi Paşa. Tevarih-i Al-i Osman)

4- Başlıksız (Busbecg, Türk Mektupları)

5- Başlıksız (A. Ubcini, La Turquie Actuelle)

6- Mimar Sinan (Türk Sanatı'ndan)

7- Abdurrahman Abdi Paşa ve Budin (İ. Miroğlu. Tarihten Bir Yaprak)

8- Çiçek Aşısı (Yabancılara Göre Türkler)

9- Başlıksız (Voyages en Europe'....)

10- Atatürk'ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri

11- Paris Kongresi

12- Plevne ve Gazi Osman Paşa (Mir'at-ı Hakikat'tan)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Tarih 2	T.E. Şahin	Koza-Bern/1996	8

1- Sınır Boylarında Hayat (F. Köprülü'den)

2- Ulubatlı Hasan (Padişahlar Ansiklopedisinden)

3- Atatürk'ün Kişisel Özellikleri (E.Z. Karal'dan)

- 4- Başlıksız (Sait Halim-Buhrandarımız)
- 5- XVII. yüzyılın İki Osmanlı Alimi (Mizan'ül Hakk'tan)
- 6- Başlıksız (Kınalızade Ali Efendi'den)
- 7- Osmanlı Devletinde İlkler (Gazete-Para)
- 8- Başlıksız (Katip Çelebi'den)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Milli Tarih 7	M. Daloğlu	Koza/1995	II

- 1- Timur'un Vasiyeti (Timur, Benim Devletim'den)
- 2- Fatih'in Nutku (Dukas, Bizans Tarihi'nden)
- 3- Yavuz Selim ve İbni Kemal (Osmanlı Sultanları Tarihinden)
- 4- Mimar Sinan
- 5- Çağdaş Medeniyet ve Atatürk (M. Daloğlu)
- 6- Atatürk'çü Düşünce Sisteminde Akılcılık (MEB Yay.)
- 7- Atatürk, Bilim ve Teknoloji (A. Söylev ve Demeçleri'nden)
- 8- Atatürk'ün İnkılapçılık Anlayışı (Söylev ve Demeçler'den)
- 9- Atatürk'ün İleri Görüşlülüğü (Erdem Cilt IV)
- 10- Ali Kuşçu (T. Yılmaz Öztuna. Türkiye Tarihi'nden)
- 11 - Atatürkçü Düşünce Sistemine Yönelik İç ve Dış Tehdit (A. Düşünce Sistemi C.3)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Milli Tarih 2	K. Kara	Serhat 1993	12

- 1- Atatürk ve Tarih (S. Koca Tarih Öğretmenin Faydası)
- 2- Atatürk Diyor ki (Atatürkçülük 1. MEB)
- 3- Fatih Sultan Mehmet (T.Y.Öztuna Türkiye Tar.)
- 4- Atatürk'ün Yurt ve Millet Sevgisi Üzerine Düşünceleri (Atatürkl çülük C.1)
- 5- Atatürk ve Bilime Verilen Önem (Atatürkçülük C.3)
- 6- Atatürk'ün Kişisel Özellikleri (Söylev ve Demeçler'den)
- 7- Plevne ve Gazi Osman Paşa (Mirat-ı Hakikat'ten)
- 8- Çiçek Aşısı (Yabancılara Göre Türkler)

- 9- Atatürkçü Düşünce'de İnsan Sevgisi (Atatürkçülük C.3)
- 10- Mimar Sinan (Yeni Hayat Ansk.)
- 11- Atatürk'ün Hayatı (E.Z. Karal T.C. Tarihi)
- 12- Tehdit (YÖK Konferansları)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Osmanlı Tarihi 2	K. Kara	Onde/1995	8

- 1- Lonca (Büyük Larousse'dan)
- 2- Atatürk'ün Ekonomik Faaliyetlerle İlgili Görüşleri (Atatürk'ün Görüş Direktifleri'nden)
- 3- Atatürk'ün Dış Ekonomik İlişkiler Politikası (Atatürkçülük'ten)
- 4- İslahhaneler (Büyük Larousse'dan)
- 5- Ali Kuşçu (Yeni Hayat'tan)
- 6- Yazı Dili ve Konuşma Dili (Z. Gökalp, Türkçülüğün Esasları)
- 7- Atatürk'ün Sanatseverliği (Atatürkçülük'ten)
- 8- Tanzimat Devrinde İstanbul'da Hayatın Değişmesi (A.H. Tanpınar. T.Ed Tarihinden)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Tarih Lise 2	N. Uğurlu-E. Balcı	Örgün/1991	6

- 1- Padişahların Memleket İşleri için Alimlerle Meşveret Yapması Nizamül Mülk
- 2- Malazgirt Meydan Muharebesi O. Turay
- 3- Atatürk Diyor ki
- 4- Atatürk Diyor ki (Millet Sevgisi-Yurt Sevgisi)
- 5- Sultan Murat Han'dan Fatih Sultan Mehmet'e Öğütler (1000 Temel Eser)
- 6- Bir Türk-İslam Kurumu Olan Ahilik

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi/Yılı	Ok.Parça Sayısı
Tarih Lise 1	O. Üçler Bulduk A. Gündoğdu	Tutibay 1995	9

- 1- Tarihi Vesikalar Leon-E.Halkın
- 2- Anadolu'da En eski boşanma davası H.Sever
- 3- Eski Türklerde Din ve Düşünce B.Ögel
- 4- Kür-Şad İhtilali R.Özdek
- 5- İslam Sanatı Üzerine R.Garaudy
- 6- Veda Hutbesi
- 7- Türk Milletinin Özellikleri ve Tarihteki Yeri Kaşgarlı Mahmut'tan
- 8- Timur M.Kafalı
- 9- Malazgirt Savaşından Önce Alp Arslan'ın Ordusuna Hitabı

Tarih Ders kitaplarımızda özenle seçilmesi gereken okuma parçaları ne yazık ki, rastgele, yanlış, amaçsız veya gözboyama tarzında ele alınarak işlenmiştir.

***TARİH DERS KİTAPLARIMIZ PADİŞAH VE CAMİ RESİMLERİYLE
DOLDURULMUŞTUR.***

Ortaokul 2. sınıf veya ilköğretim 7. sınıfların Milli Tarih ders kitaplarında hemen hemen bütün Osmanlı padişahlarının resimleri yer almaktadır. Resimlerdeki padişah tiplmeleri neredeyse birbirinin aynı. Kavuklu, sakallı, kılıcını çekmekte olan padişah portreleri. Bu portrelerin öğrencilerin tarih öğrenimine ya da tarih bilincine katkıları nedir acaba? Neyi öğretiyor öğrencilere? Hangi hedef davranışa yöneltiyor? Hangi sorulan veya sorunları düşündürüp tartışmasını sağlıyor? Bu haliyle tarih ders kitaplarımızın çocuklarımızın düşünsel gelişimine katkıda bulunduğu söylenebilir mi? Soruları çoğaltmamız mümkün. Tarih ders kitaplarımız sanki saray "Vakanüvist"lerinin yazdığı ve objektiflikten uzak, subjektif ve şişirmeci öykücülükten hiçte farklı değil.

Örnek olarak incelenen iki Milli Tarih (7 veya Orta 2) ders kitabındaki resimler

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
Milli Tarih 7	Mücahit Daloğlu	Koza	1995

Resim 1. Osmanlı Devleti Arması

2.	Ertuğrul Gazi Türbesi (Söğüt)
3.	Osman Gazi ve Arkadaşları (Temsili Resim)
4.	Osman Bey (Temsili Resim)
5.	Osman Gazi Türbesi (Bursa)
6.	Orhan Bey (Temsili Resim)
7.	Orhan Gazi Türbesi (Bursa)
8.	I.Murat (Temsili Resim)
9.	I.Murat'ın Türbesi (Bursa)
10.	Yıldırım Bayezit (Temsili Resim)
11.	Anadoluhisarı
12.	Timur (Temsili Resim)
13.	Ulu Camii (Bursa)
14.	Sultan Çelebi Mehmet (Mehmet I) (Temsili Resim)
15.	Yeşil Türbe I.Mehmet Çelebi Türbesi (Bursa)
16.	Sultan İkinci Murat (Murat II) (Temsili Resim)
17.	II.Murat'ın yaptırdığı 1240 m. uzunluğundaki Ergene Köprüsü (Edirne)
18.	Muradiye Camii (Bursa)
19.	Fatih Sultan Mehmet (Mehmet II) Resmin üzerinde şu yazı var: "Şu parlak zafere nail olduğumdan dolayı Allah'a hanıdediyorum." Fatih Sultan Mehmet Han
20.	Rumeli Hisarı
21.	Fatih gemileri karadan yürüterek Halic'e indiriyor (Temsili Resim)
22.	Fatih'in İstanbul'a girişi (Temsili Resim)
23.	Sultan ikinci Bayezit (Bayezit II) (Temsili Resim)
24.	Cem Sultan (Temsili Resim)
25.	II. Bayezit Darüşşifası (Edirne)
26.	Yavuz Sultan Selim (Temsili Resim) Resmin yanında şu yazı var: "Bana cihanda yalnız vatan muhabbeti kafidir." "Yavuz"
27.	Kabe'nin anahtarları (Topkapı Sarayı)
28.	Kutsal Emanetler Dairesi (Topkapı Sarayı)
29.	Kanuni Sultan Süeyman (Süleyman I) (Temsili Resim) Resmin üzerinde şu yazı var:

	"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi" Muhibbi (Kanuni)
30.	Hohaç seferini canlandıran bir minyatür
31.	Mehteran Bölüğü eşliğinde Osmanlı ordusunun Alman Seferini tasvir eden minyatür. (Topkapı Sarayı Müzesi)
32.	Barbaros Hayrettin Paşa ve Preveze Deniz Zaferi (Temsili Resim) Resmin Üzerinde şu yazı var: "Yeni doğmuş Ay'a baktıkları yerden geliyor. Bu mübarek gemiler hangi seferden geliyor?" Yahya Kemal
33.	Piri Reis (Temsili Resim)
34.	Zigetvar Seferi'nde ölen Kanununin cenaze arabası (Temsili minyatür)
35.	Mimar Sinan (Temsili Resim)
36.	Kemberburgaz, Mağlova Su Kemerli
37.	Mimar Sinan'ın "kalfalık eserim" dediği Süleymaniye Camii. İstanbul (1550-1557) Resmin üzerinde şu yazı var: "Ulu mâbed! Seni ancak bu sabah anlıyorum." Yahya Kemal Beyatı
38.	Mimar Sinan'ın "Ustalık eserim" dediği, Süleymaniye Camii. (Edirne 1569-1575)
39.	Kristof Kolomb (Temsili Resim)
40.	La Jakond (Mona Liza)
41.	Mikelanj'ın heykeli: Musa
42.	Luther (Yağlı boya tablo)
43.	Sokullu Mehmet Paşa (Temsili Resim)
44.	Osmanlı Gümüş Parası (Topkapı Sarayı)
45.	Sultan I.Ahmet (Temsili Resim)
46.	Sultan Dördüncü Murat (Murat IV) (Temsili Resim)
47.	IV.Murat'm Bağdat Seferi (Yağlı boya Tablo)
48.	Sultan İkinci Osman (Genç Osman) (Temsili Resim)
49.	Sultan Dördüncü Mehmet (Mehmet IV.) (Temsili Resim)
50.	Köprülü Mehmet Paşa (Temsili Resim)
51.	Köprülü Fazıl Ahmet Paşa (Temsili Resim)
52.	Napolyon
53.	Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa (Temsili Resim)
54.	Aziziye Tabyaları (İlave Tabya, Kuzey Kısım) (Erzurum)
55.	Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa

56.	Sultan Üçüncü Ahmet (Ahmet 111) (Temsili Resim)
57.	Ariana Müzesi'nde Bir Kütahya Sürahisi (18.yüzyıl-Berlin)
58.	XVIII.yy.'m ünlü sanatçısı Levni'nin yapmış olduğu minyatürle •den biri
59.	Sultan Üçüncü Selim (Selim III) (Temsili Resim)
60.	Sultan İkinci Mahmut (Mahmut II) (Yağlı Boya Tablo)
61.	Sultan Abdülmecid (Yağlı boya tablo)
62.	Sultan Abdülaziz (Yağlı boya tablo)
63.	Sultan İkinci Abdüihamit (Abdülhamit II)
64.	Sultan Mehmet Reşat (Mehmet V)
65.	Mustafa Kemal Trablusgarp'ta
66.	Enver Paşa

İlginçtir, kitapta Enver Paşa'nın resmi var ama kim olduğu yazılı değil. Kitapta Enver Paşa bir cümlede şu şekilde geçiyor "b- Enver Paşa ve diğer İttihatçıların Almanya sempatanlığı" (S.1 15)

67.	Talat Paşa
68.	Cemal Paşa
69.	Mustafa Kemal Anafartalar'da
70.	Son Osmanlı Padişahı Sultan Mehmet Vahdettin (Mehmet VI)
71.	Topkapı Sarayı 'ndan bir bölüm
72.	Padişah ve saray muhafızları (Temsili Resim)
73.	Veziriazam (Temsili Resim)
74.	I.Mahmut dönemine ait altın para
75.	Rumeli Hisarı (İstanbul) (Yağlı boya tablo) (Resim 20'de de vardı)
76.	Miğferler (Temsili Resim)
77.	Bayezit Dar-uş Şifası (Hastane) (Edirne) (Aynı resim 25. resim olarak da yer almıştı)
78.	16. yüzyıl Türk deri kaftanı (Budapeşte-Macar Milli Müzesi)
79.	Bayezit Külliyesi (Edirne) (25. ve 77 resmin tekrarı)
80.	Piri Reis'in Dünya Haritası (Topkapı Sarayı Müzesi)
81.	Süleymaniye Camii içi (İstanbul)
82.	Selimiye Camii Mihrabı (Edirne)
83.	17.yy. Kütahya Çinisi (İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi)
84.	II.Selim'e ait minyatür. Üstte hat sanatı

85.	Hitler
86.	Benito Mussolini
87.	Josef Stalin
88.	Gazi Mustafa Kemal Atatürk
89.	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bayrağı
90.	Kıbrıs Baş Kadısı Menteşoğlu Kervansarayı
91.	Azerbaycan Cumhuriyeti Bayrağı
92.	Türkmenistan Cumhuriyeti Bayrağı
93.	Özbekistan Cumhuriyeti Bayrağı
94.	Uluğbey Medresesi (Taşkent)
95.	Kırgızistan Cumhuriyeti Bayrağı
96.	Bütün Türk Topuluklarında hâlâ oynanan oğlak oyunu
97.	Kırgızların çok önem verdikleri ve içinde oturdukları yün dokuma otağ(Ev)
98.	Kazakistan Cumhuriyeti Bayrağı
99.	Kazakistan'da bir mimari Şaheseri Mescid-i Cuma
100.	Ahmet Yesevi Hazretleri'nin türbesi (Türkistan şehri)
101.	Nevruz Bayramı kutlama töreninde çalgıcılar

Milli Tarih Orta 2 ders kitabındaki resimler:

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
Milli Tarih Orta 2	Kemal Kara	Serhat	1994

1.	Ertuğrul Gazi'nin Söğütteki türbesi
2.	Padişah I.Osman
3.	Osman Bey'in Bursa'daki türbesi
4.	2.Padişah Orhan Bey
5.	3.Padişah I.Murat (Hüdavendigâr)
6.	Sırp Sındığı Savaşı'nı konu edinen temsili bir resim
7.	4.Padişah I.Beyazıt (Yıldırım)
8.	Anadolu Hisarı
9.	Timur'u avlanırken gösteren bir minyatür
10.	5.Padişah I.Mehmet (Çelebi)
11.	6.Padişah II.Murat
12.	Varna Savaşı'nı gösteren temsili bir resim

13.	İkinci Kosova Savaşını gösteren temsili bir resim
14.	7.Padişah II.Mehmet (Fatih)
15.	Rumeli Hisarı
16.	İstanbul Surlarının Topkapı bölümünden bir görünüş
17.	İstanbul'un fethi sırasında Osmanlı donanmasının Halic'e indirilmek üzere Dolmabahçe'den Kasımpaşa'ya çıkarılmasını gösteren temsili bir resim
18.	Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'a girişi (Tablo: Zonaro)
19.	Fatih Sultan Mehmet'i, hocası Molla Gürani ile gösteren bir minyatür
20.	8.Padişah II.Beyazıt
21.	Cem Sultan'ın Bellini tarafından yapılan resmi
22.	9.Padişah I.Selim (Yavuz)
23.	10.Padişah I.Süleyman (Kanuni)
24.	Kanuni Sultan Süleyman'ın Mohaç Savaşı'ndan sonra Macar tahtına getirdiği Yanoş'u kabulünü gösteren bir minyatür
25.	Kanuni Sultan Süleyman'ın Budin seferinde gösteren bir minyatür
26.	Kanuni Sultan Süleyman'ın, üçüncü İran seferinde gösteren bir minyatür
27.	Nigârî'nin bir minyatürüne göre Barbaros Hayrettin Paşa
28.	Preveze Deniz Savaşı'nı gösteren temsili bir resim
29.	Zigetvar kalesini gösteren bir minyatür
30.	Sokullu Mehmet Paşa
31.	Kristof Kolomb
32.	Kristof Kolomb'un, Hindistan'ın batısındaki adalar sanarak Batı Hint Adaları adını verdiği Bahama adalarından dönüşünde törenlerle karşılaşımını konu edinen bir tablo
	Vasko dö Gama
34.	Macellan
35.	Roma'daki Sen Piyer Kilisesi
36.	Leonardo da Vinci'nin ünlü "Mona Lisa" adlı tablosu (Niçin ünlü, ne özelliğı var? Bununla ilgili herhangi bir bilgi yok.)
37.	Mikelanj'in Musa heykeli
38.	Albert Dürer (kendı yaptığı portresi)
39.	Martin Luter'in gençlik döneminde yapılan tablolarından biri
40.	Fransa ve İsviçre'de yeni bir mezhep kuran Calvin (Kalven)
41.	IV.Murat'ın Bağdat seferini gösteren temsili bir resim
42.	Haçova Savaşı'nı gösteren XVI.yy. minyatürü
43.	Kaniye Kalesini gösteren bir gravür

44.	Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
45.	19.Padişah I V.Mehmet (AVCI)
46.	12.Padişah 111.Murat
47.	Köprülü Mehmet Paşa
48.	Köprülü Fazıl Ahmet Paşa
49.	Çar I.Petro
50.	Osmanlı donanması Nis limanında (Minyatür, Topkapı Sarayı Müzesi)
51.	Napolyon Bonapart
52.	Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa
53.	(Bu numaralı resim yok)
54.	Pievne Savaşı'nda Türk topçularının savunmasını gösteren temsili bir resim
53	Gazi Osman Paşa (52. resim 116. sayfada, 54. resim 119.sayfada, 53 ve 55. resimler 120. sayfada yerlerini almışlar)
55.	Berlin Kongresi görüşmelerini gösteren bir gravür
56.	16.Padişah 11.Osman (Genç)
57.	17.Padişah IV.Murat
58.	Lale Devri eğlencelerini konu edinen bir minyatür
59.	Nedim
60.	23.Padişah III.Ahmet
61.	28.Padişah III.Selim
62.	Nizam-ı Cedid ordusunun askerlerini gösteren bir gravür
63.	30.Padişah 11.Mahmut (Adli)
64.	François Dubais'nin, "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" ordusunu gösteren tablosu
65.	31 .Padişah Abdülmecid
66.	Mustafa Reşit Paşa
67.	Tanzimat Fermam'nın Takvim-i Vekayi'de ilanı
68.	Namık Kemal
69.	Mithat Paşa
70.	32.Padişah Abdülaziz
71.	I.Mebuslar Meclisi'ni gösteren bir gravür
72.	34.Padişah II.Abdülhamit
73.	35.Padişah V.Mehmet (Reşat)
74.	Atatürk Trablusgarp'ta

75.	Zonaro'nun yaptığı tabloda Enver Paşa (Zonaro kimdir? Neyin nesidir? Bilgi verilmemiş)
76.	İsmail Hakkı Bey'in yaptığı Yavuz kruvazörünü gösteren bir tablo
77.	Çanakkale Boğazı'nı geçmeye çalışan itilaf donanmasını gösteren temsili bir resim
78.	Mustafa Kemal, Çanakkale Muharebelerinde siperden durumu gözlüyor
79.	Osmanlı Devletine başkentlik etmiş Edirne ve Eski Cami'den bir görünüş
80.	Topkapı Sarayı'nın giriş kapısı
81.	Kubbealtına giden vezirler
82.	Müftü (Gravür XVIII.yy.)
83.	Elinde asası ve sorgucusuyla bir yeniçeriyi gösteren gravür
84.	Acemi oğlanları ve kethüdaları gösteren bir minyatür
85.	Çeşitli topçu kıyafetlerini gösteren bir gravür
86.	XVI.yüzyılda Osmanlı donanmasını gösteren temsili bir resim
87.	İznik'teki Nilüfer Hatun imareti
88.	Galatasaray Lisesi
89.	Osmanlı Şeyhülislamlarından Zembilî Ali Cemalî Efendi'yi gösteren "bil-in inyatür
90.	Bursa'daki Ulu Cami'nin içinden bir görünüş
91.	İstanbul'daki Süleymaniye Camii
92.	Edirne'deki Selimiye Camii
93.	İznik çinilerinden bir kandil (XVI.yy)
94.	Hat sanatına bir örnek (Hasan Çelebi, XVI.yy)
95.	Ülkelerini diktatörlükle yöneten Hitler ve Mussolini, komşularına karşı saldırgan amaçla anlaşmışlar
96.	İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın, Avrupa'nın büyük bir bölümünü işgal etmesinde hava kuvvetlerinin gücü de önemli rol oynamıştır. Resimde, Alman uçakları görülüyor.
97.	Atatürk
98.	20 Temmuz 1974'te yapılan Kıbrıs "Barış Harekâtı'nda Kıbrıs'a çıkan askerlerimiz
99.	Semerkant'taki Uluğ Bey Medresesi
100.	Semerkant'taki Uluğ Bey Anıtı

Şimdi de Lise Tarih ders kitaplarımıza dönelim. Ortaokulda öğrencilere görsel malzeme olarak sunulan padişah portreleri çok lazımmış gibi yeniden Lise öğrencilerinin önüne konulmaktadır. Örnekler sunarsak;

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
Tarih Lise II	S. Dikmen-K. Koçak	Uner	1990

Resim No (Yok)	Sayfa No	Resmin adı
	140	I Osman Bey
	142	Orhan Bey
	145	I.Murat Hüdavendigâr "
	152	Yıldırım Beyazıt
	157	Yıldırım Beyazıt'ın Türbesi/Bursa
	158	Sultan Çelebi Mehmet
	166	II.Kosova Savaşı'nın krokisi
	187	İznik'te Hacı Özbek Camii
	188	Ulubat İssız Han/Bursa
	188	Azebler Namazgahı/Gelibolu
	189	Ağzıkarahan Kervansaray ı/Aksaray ı
	189	Ebru Örnekleri
	190	Bursa Yıldırım Medresesi

(Bu ders kitabı Osmanlı kuruluş dönemini içerdiğinden Osmanlı kuruluş dönemine ait bu kadar resme yer vermiştir.)

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
Lise için Tarih II	Prf.E. Merçil-B.Merçil	Altın Kitaplar	1989

(Kitabın Osmanlı Devletinin Kuruluş Dönemine ait bölümü)

Resim No (Yok. Sayfa No)	Resmin Adı
188	I.Murad'ın, Sırp asıllı Miloç tarafından şehit edilmesi ile ilgili minyatür.
194	Anadolu Hisarı
195	Niğbolu Savaşı'nda iki ordunun durumunu gösteren kroki
204	Sultan Çelebi Mehmet zamanında askere bahşiş ve inam dağıtılması ile ilgili minyatür.
210	II.Kosova Savaşı'nda iki ordunun durumunu gösteren kroki
241	Yeşil Camii (İznik)
242	Hüdavendigâr Camii (Bursa)

Kitabın Adı	Yazan	Yayınevi	Basın Yılı
Tarih 2	Veli Şirin	Gendaş	1995

Resim

	Söğüt'te Ertuğrul Gazi Türbesi
2.	Osman Bey (1258-1324)
3.	Orhan Bey (1281-1362)
4.	Sultan I.Murat (1326-1389) (Tahta geçiş tarihi kitapta 1326 olarak verilmiştir. Bu yanlıştır.)
5.	Yıldırım Bayezıt (Olm.1403) (Kitapta dizgi hatası var. Yıldırım yazılmış. Ayrıca diğer yöneticilerin tahta geçiş tarihleri varken bu yöneticinin sadece ölüm tarihi var.)
6.	Çelebi Mehmet (1389-1421)
7.	Sultan II.Murad (1402-1451) (Tahta geçiş tarihi yanlış yazılmış. Talim Terbiye Kurulu nasıl kitap inceliyorsa?)
8.	Fatih Sultan Mehmet'in tuğrası
9.	Fatih Sultan Mehmet
10	I.Bayezıt(1481-1520)
11	Yavuz Sultan Selim (1512-1520)
12	Kanuni Sultan Süleyman (Tahta geçiş ve ölüm zamanı belirtilmemiş, ayrıca Süleyman adı küçük harfle başlatılmış)
13	Barbaros Hayrettin Paşa İlginçtir, Yeniçağ'da Avrupa (Coğrafi Keşifler Rönesans ve Reform Hareketlerinin anlatıldığı ünite ile ilgili hiç bir resim kitaba konulmamış.
14	III.Murat (1574-1595)
15	Sultan II.Osman (Genç Osman) (Bir önceki resimde tahta geçiş ve tahta ınış tarihleri yer almışken 15. resimde tarihler yer almamış)
16	Sultan IV.Murat
17	Sultan II.Mahmut
18	Sultan Abdülmecid
19	Mustafa Reşit Paşa
20	Fuat Paşa
21	Ali Paşa
22	Sultan II.Abdülhamit
23	Mithat Paşa
24	Atatürk Çanakkale'de arkadaşları ile
25	Napolyon

26	Jan Jak Ruso
27	Osman Bey (2. resim terar konulmuş)
28	Bilecik Orhan Gazi Camii (Kitap bundan sonra Osmanlı Kültür ve Uygarlığı ünitesine geçiyor.)

Kitabın Adı	Yazan	Yayınevi	Basım Yılı
Osmanlı Tarihi 2	Kemal Kara	Önde	1995

Resim	1.	Osmanlı hükümdarları içinde sultan unvanını ilk defa kullanan I.Murat'ın temsili bir resmi
	2.	1517 Mısır Seferinden sonra halife Unvanını da alan Osmanlı hükümdarı Yavuz Sultan Selim'in temsili bir resmi.
	3.	Sultan Reşat (V:Mehmet), kılıç kuşanmak için Eylül Camii'ne giderken
	24	Kanuni Sultan Süleyman'ın temsili bir resmi
	25	I. Mahmut'un temsili resmi
	78	11.Mahmut'un Topkapı Sarayındaki bir tablosu

Kitabın Adı	Yazan	Yayınevi	Basım Yılı
Osmanlı Tarihi I	Kemal Kara	Önde	1995

1	Kayı boyu beyi Ertuğrul Bey'in Söğüt'teki türbesi
2	Osmanlı Devletimin kurucusu Osman Bey'in temsili bir resmi
3	Orhan Bey'in temsili resmi
4	Osman Gazi'yi, Konur Alp ve Akçakoca ile gösteren temsili bir resim
5	Türklerin Anadolu'dan Rumeli'ye geçişini gösteren temsili bir tablo (Tablo, inanadırıciııktan çok uzak. Yüzlerce kişi bir uyduruk Sal'ın üzerinde Çanakkale Boğazı'nı geçiyor.)
6	I:Murat'ın (Hüdavendigar) temsili bir resmi
7	Sırpsındığı Savaşı'nı konu edinen temsili bir resim
9	Yıldırım Bayezid'in temsili bir resmi
10	Timur'u avlanırken gösteren bir minyatür
11	Çelebi Mehmet'in tahta çıkışını gösteren bir minyatür
12	Varna Savaşı'nı gösteren temsili bir resim
13	II.Kosova Savaşı'nı gösteren temsili bir resim
14	Fatih Sultan Mehmet
15	Rumeli Hisarı

17	Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'a girişini gösteren bir tablo
18	II.Bayezid'in temsili bir resmi
19	Cem Sultan'ın temsili bir resmi
21	Yavuz Sultan Selim'in temsili bir resmi
28	Turgut Reis'in temsili bir resmi
29	Barbaros Hayrettin'in temsili bir resmi
34	Kepler
35	Galile
36	Kristof Kolomb'un temsili bir resmi
37	Vasko dö Gama
38	Macellan
39	Mikelanj'in "Musa" heykeli
40	Leonardo da Vinci'nin ünlü "Mona Lisa" tablosu
41	Rafaello'nun kendisi tarafından yapılan portresi
42	Albercht Dürer'in tendisi tarafından yapılan portresi
45	[.Mustafa'nın temsili bir resmi
46	II.Osman'ın temsili bir resmi
47	IV. Murat
49	Merzifon tu Kara Mustafa Paşa'nın temsili bir resmi
50	IV.Mehmet (AVCI) temsili bir resmi
51	U.Süleyman'ın temsili bir resmi
52	II.Ahmet'in temsili bir resmi
54	Köprülü Mehmet Paşa'nın temsili bir resmi
55	Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın temsili bir resmi
56	Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın temsili bir resmi
58	Alemdar Mustafa Paşa
61	Descartes
62	Pascal
73	Abdülmecit
74	Abdülaziz
77	Mustafa Kemal, Çanakkale Savaşlarında siperden durumu kontrol ederken

Kitabın adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
Liseler için Tarih 2	S. Ozbek-A. Kankai K.Z.Taş-A. Güneş	Tutubay	1996

1	Osman Gazi (Temsili resim)
2	Birinci Murat (Temsili resim)
4	Yıldırım Bayezid (Temsili resim)

5	Timur (Temsili resim)
6	I.Mehmet (Çelebi) (Temsili resim)
7	İkinci Murad (Temsili resim)
9	Fatih Sultan Mehmet
10	Fatih ve askerlerini İstanbul kuşatmasında gösteren temsili resim
11	Yavuz Sultan Selim
13	Kanuni Sultan Süleyman
14	Osmanlı Ordularını Mohaç'ta gösteren temsil bir tablo (Tablo o kadar silik basılmış ki, görebilene aşkolsun) Ayrıca harita 3 ve Resim 15'teki görüntüleri seçebilmek için üç boyutlu gözlük kullanmamız gerekiyor.
17	I. Mustafa
18	IV.Murad Bağdat Kuşatmasında
20	Sultan III.Selim
21	Sultan II.Mahmud
23	Sultan I.Abdülmecid
24	Mithat Paşa
25	Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa
25	II.Abdülhamit (25 numara her iki resme de verilmiş)
26	Enver Paşa
27	Namık Kemal (Kitabın arka kapağında 36 padişahın tümünün renkli soyağacı şeklinde dizilmiş resmi yer almaktadır.)

Oysa Cumhuriyetin ilk dönemlerinden 1980'li yıllara kadar okullarda okutulan Tarih ders kitapları incelendiğinde padişah resimlerinin şimdiki Tarih kitaplarındakinin 1/3'i kadar olduğunu görürüz. Yine 1980'li yıllara kadar olan Tarih ders kitaplarının resimleri kısmen de olsa açıklayıcı bazı bilgilerle donatılmışken, 1980'li yıllardan sonra basılan Tarih ders kitaplarında sadece kuru padişah resimleri açıklamasız olarak yer almıştır. Örnek olarak;

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı
III için Tarih (Orta 3. sınıf)	Dr.Hikmet Akın- M.Çağatay Uluçay	inkılap Kitapevi	1957-1962

Resim 1- Eskiden -matbaa icad edilmeden- kitaplar böyle elle yazılırdı. İbu resme bakarak yazı yazarken neler kullandıklarını bulmaya çalışınız.

(Bu temsili resimde -büyük olasılıkla- manastırda el ile yazı yazmaya çalışan kişiler - keşişler- görülmektedir. Ellerindeki tüy kanatları önlerinde divit adı verilen mürekkep kaplarına batırarak yazı yazıyorlar)

Resim 2- Matbaayı icad ederek insanlığa en büyük hizmetlerden birini yapan Gutenberg.

Resim 10- Rönesans'ın ünlü sanatkarı Da Vinci'nin "La Jakond" adlı tablosu. Bu Monaliza isimli bir kadının resmidir. Manalı gülüşü, zarif parmakları ile gözü çeker.

(Diğer Tarih kitaplarının hemen hemen hepsinde bu resim var. Resim altlarındaki yazıları karşılaştırmakta yarar var.)

Resim 14- Osmanlı padişahları içinde ilk sakalsız padişah Yavuz Sultan Selim idi. Şahin burnu, kaytan bıyıklan ile daima gözü çekerdi.

(Resmin ilk bölümü bir bilgi -tabii ne kadar bilgi sayılırsa- verirken, ikinci cümle Yavuz Selim'i zalimliğinden sıyrıp, sevimli gösterme çabası gibi)

Resim 16- Kanuni Sultan Süleyman, Bağdad'a halkın sevgi gösterileri arasında giriyor. (History of Nations'den)

Resim 17- XVI. yüzyıl dünyasının yetiştirdiği en büyük hükümdar "Kanuni Sultan Süleyman". Elbisesini, atın üzerindeki süslü takımları dikkatle inceleyiniz.

Resim 19- Vezir-i Azamlık yaptığı devre adı verilen büyük vezir Sokullu Mehmet Paşa

Resim 20- Türkleri, XVI. asırda Akdeniz'e hakim kılan büyük Türk Amirali Barbaros Hayrettin Paşa

Resim 21- III. Mehmet, zaferi kazandıktan sonra devlet ve ordu büyüklerinin tebriklerini kabul ediyor. Resimde başka neler görülüyor, bunları bulmaya ve izah etmeye çalışınız. (Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Eğri Tarihi'nden)

Resim 26- Kanije'de az bir kuvvetle düşmanı yere sererek oğullarına ve torunlarına örnek olan büyük kahraman Tirkayi Hasan Paşa

Resim 27- I. Ahmed'in yaptırdığı Sultan Ahmet Camii. Caminin içi güzel çinilerle süslenmiştir. Bunun için yabancılar "Mavi Cami" derler. Osmanlı Camileri içinde 6 minaresi ve 16 Şerafesi ile birinciliği alır. Sultanlara ait camilerin minaresi birden fazladır. Şerafe diye ezan olunan yere denir.

(Bu resim görüntüyle birlikte öğrenciye bazı bilgiler vermektedir.)

Resim 28- IV. Murad'ın Bağdad seferine giderken, bir ecnebi ressamı tarafından yapılan resmi. Üzerindeki zırhın, başındaki sorguç'un güzelliğine bakın. Sorguç,

<p>padişahların kavukları önünde çok kıymetli taşlarla beraber takılan tüylere denir. Aşağıdan yukarıya doğru gittikçe yelpaze gibi açılır.</p>
<p>(IV. Murat'ın diğer kitaplardaki resimlerinin yazılarına bakınız.)</p>
<p>Resim 30- XVII. yüzyılda yetişen vezir-i azamların en büyüğü Köprülü Mehmet Paşa. Oğlunun kavuğu ve elbisesi ile Mehmet Paşanın kışı karşılaştırınız.</p>
<p>Resim 31- Babasının yolundan giderek imparatorluğun kuvvetini bir kat daha arttıran Köprülü Fazıl Ahmet Paşa (Baba ve oğlun resimleri kitapta yanyana yer almıştır.)</p>
<p>Resim 33- Lale Devrini, Veziri ve damadı İbrahim Paşa ile 12 sene devam ettiren III.Ahmet tahtı üzerinde oturuyor. Yanında da bir şehzadesi var. Şehzade, padişahların oğluna denir.</p>
<p>Resim 69- Osmanlı İmparatorluğunda, ilk büyük ıslahat hareketini III.Selim yaptı. Bu uğurda başını vermekten de çekinmedi.</p>
<p>Resim 73- Türü alanlarda yaptığı yeniliklerle yeni bir devir açan II.Mahmut. Padişan resmini inceleyerek diğer padişahlardan kılık kıyafette ne gibi farkı olduğunu söyleyiniz.</p>
<p>(Bu resim öğretici ve çok doğru kullanılmış. Araştırma, düşünme ve yorumlama özelliğine sahip.)</p>
<p>Resim 81- Türkiye'mizde Tanzimatın ilanı için M. Reşit Paşa'ya cesaret ve kuvvet veren padişah Abdülmecit. Resme dikkat ederseniz, kürkü ve kavuğu yoktur.</p>
<p>Resim 82- Tanzimat Fermanını yazıp okuyarak, memleketimizin batılılaşmasında büyük emekler harcayan Mustafa Reşit Paşa</p>
<p>Resim 83- Birinci Meşrutiyeti ilan ettiren ve bu uğurda başını bile vermekten çekinmeyen büyük Mithat Paşa.</p>
<p>Resim 84- Şiirleri ve eserleri ile istibdat idaresini tenkid eden büyük vatan şairi Namık Kemal.</p>
<p>Resim 88- Otuz yılı aşan istibdat idaresi ile herkesi sindiren H.Abdülhamid'in gençlik resmi.</p>
<p>Resim 91- Mustafa Kemal'in kurmay yüzbaşı iken çekilmiş bir resmi.</p>
<p>Resim 92- Çanakkale'de, Anafartalar'da dünyaya meydan okuyan 19.Tümen Komutanı Mustafa Kemal Bey siperden durumu inceliyor. I.Cihan Savaşındaki askerlerimizin kıyafeti ile Tanzimat devrindeki erlerimizin kıyafetleri arasındaki farkları söyleyebilirmisiniz? (Doğru kullanılan bir resim. Diğer kitaplardaki aynı resimlerin yazılarıyla karşılaştırınız.)</p>
<p>Resim 93- Atatürk, başındaki kalpak gözünüze çarpmıyor mu? istiklal Savaşını idare edenler ve bu harekete katılan milliyetçiler kalpak giymişlerdi.</p>
<p>Resim 100- Cumhuriyet mahkemesinde vazife alan bir kadın hakim ve müddeiumumi. Eski mahkeme ile mukayese ediniz.</p>

(Yerinde **kullanılmış**, öğretici bir resini.i.A.)

Resim 102- Kılık kıyafet değişti. Bu değişmeyi resmi inceleyerek tesbit ediniz.

(Eski ve yeni giysili iki erkek resmi. Öğretici bir resim.I.A.)

TARİH KİTAPLARINDA PADİŞAH RESİMLERİNİN TABLODA GÖRÜNÜŐÜ

S.No	Kitabın Adı	Yayınevi	Sayfa	Kitaptaki Toplam Resim	Padişah Resminin Sayısı	Yüzde
1.	III. İçin Tarih	İnkılap	243	110	9	8.2
2.	Tarih Lise 2	Serhat/Örg ün	237 (S64" ten itibaren)	76	9	11.8
3.	Tarih III	Altın Kitaplar	227	96	12	12.5
4.	Tarih 2	Altın Kitaplar	256 (188'den itibaren)	14	2	14.3
5.	Tarih 2	Başarı	267	88	16	18.1
6.	Tarih Lise 3	Serhal/Org'm	304	110	20	18.1
7.	Tarih 2	Tutıbay	261	67	16	23.9
8.	Osmanlı Tarihi 1	Önde	221	78	20	25.6
9.	Milli Tarih 7	Koza	150	101	28	27.7
10.	Tarih 2	Gendaş	271	61	17	27.8
11.	Milli Tarih Orta 2	Serhat	216	100	28	28
12.	Tarih 2	Uner	203 (133'ten itibaren)	14	5	35.7

Ders Kitaplarında Cami-Medrese-Küllıye Resimleri

Kitabın Adı	Yayınevi	Toplam Resim Sayısı	Cami Medrese Küllıye	%'lik
Tarih 2 (Lise)	Önde	126	6	4.8
Osmanlı Tarihi (Lise 2)	Önde	78	5	4
Tarih Lise 2	Uner	42	22	52.3
Milli Tarih 7	Koza	101	19	18.8

Milli Tarih Orta 2	Serhat	100	8	8
Tarih Lise 1	Örgün	117	28	23.9
Tarih 1	Koza	114	28	24.5
Tarih 1	Emel	103	25	24.2

**TARİH DERS KİTAPLARININ ÖĞRENCİLERE YÖNELTİĞİ SORULAR
DÜŞÜNMEYİ-ARAŞTIRMA Yi- YORUMLAMA Yi GEREKTİRMEYEN EZBERCİ
SORULARDIR**

- Örnekler: 1- İstanbul'un fethini gerektiren sebepler nelerdir?¹⁸⁷
2- Osman Bey zamanında nereler alınmıştır?¹⁸⁸
3- Osman Bey'in yakın savaş arkadaşları kimlerdir?¹⁸⁹
4- Osmanlı Devletinin Kuruluş Dönemindeki Padişahları hangileridir?¹⁹⁰
5- Osman ve Orhan Bey nereleri ülkelerine katmışlardır?¹⁹¹
6- Sırp Sındığı ve Kosova Muharebeleri nasıl kazanıldı?¹⁹²
7- Sırp Sındığı zaferinin önemi nedir?¹⁹³
8- Kırım nasıl Osmanlı hakimiyetine girdi?¹⁹⁴
9- Yıldırım Bayezit'in kişiliği hakkında bilgi veriniz.¹⁹⁵
10-Oğlunun emir ve isteği üzerine ikinci defa Osmanlı tahtına geçen padişah hangisidir?¹⁹⁶
11- Osmanlı-Lehistan ilişkilerinde Genç Osman'ın rolü nedir?¹⁹⁷
12- IV. Murat zamanında nereler fethedildi?¹⁹⁸
13- Osmanlı-Lehistan ilişkileri neden bozulmuş ve nasıl neticelenmiştir?¹⁹⁹
14- Tekalif ne demektir? Kaç kısma ayrılırdı?²⁰⁰

187 Ş. Kalaycı Tarih 2 S.45-K.Kara Tarih 2 S.49-İ.Miroğlu Tarih3 S.22- N.Akşit Tarih 3 S.36

188 Milli Tarih 7 S.23

189S.nikmenfarih2S.167

190S.DikmenTarih2S.167

191 N.Akşit Milli Tarih 2 S.14

192 N.Akşit Mitli Tarih 2 S. 14

193 M.Daloğlu Milli Tarih 7 S.23

194 İ.Miroğlu-Y.Halaçoğlu Tarih 3-S.22

195 M.Daloğlu-Mill Tarih 7 S.23

196 M.Daloğlu-Mill Tarih 7 S.32

197 M.Daloğlu-Mill Tarih 7 S.86

198 M.Daloğlu-Mill Tarih 7 S.120

199 İ.Miroğlu Tarih 3 S. 109

200 İ.Miroğlu Tarih 3 S.74

- 15- Topkap i Sarayı kaç bölümden meydana gelmiştir?²⁰¹
- 16- Hangisi Osmanlı Devleti'ndeki yönetici sınıflar arasında yer almaz?²⁰²
- 17- XV. yüzyılda yetişen en ünlü saz şairi kimdir?²⁰³
- 18- XV. yüzyılda yetişen hattatlar kimlerdir?²⁰⁴
- 19- Niğbolu Muharebesi nasıl kazanıldı?²⁰⁵
- 20- Çelebi Mehmet nereleri Osmanlı Devletine katmıştır?206
- 21- II. Bayezid zamanında Venediklilerden nereleri alınmıştır?²⁰⁷
- 22- Belgrad nasıl alınmıştır?²⁰⁸
- 23- Mohaç Savaşı nasıl kazanılmıştır?²⁰⁹
- 24- Haçova Savaşı nasıl kazanılmıştır?²¹¹
- 25- Belgrad Antlaşmasının şartları nelerdir?²¹¹
- 26- Belgrad nasıl ele geçirildi?²¹²
- 27- Rodos nasıl alındı?²¹³
- 28- Türk cihan hakimiyeti geleneği nasıldır?¹⁴

Örnekleri daha da çoğaltabilirdim. Ancak gerek duymadım. Sadece Osmanlı Tarihine ait bazı örnekler koydum.

Tarih ders kitaplarındaki soruların incelenmesiyle görülecektir ki;

I- Ortaokulda sorulan sorular aynen Lisede de sorulmaktadır. Oysa çocuğun zihinsel gelişimi daha da olgunlaşmışken soruları bu zihinsel gelişime uygun olarak sormak gerekmektedir.

2- Sorulanlarımız öğrencilerimizin düşünsel yaşamını zenginleştirici, onları araştırmaya ve inceleme yapmaya yönelik değildirler.

3- Sorular genellikle yoruma değil bilgiye dayalı sorulmaktadır.

4- Soruların bir çoğunun öğrencilerimize gerekli olmadığı kanısındayım.

201 Ş. Kalaycı Tarih 2 S. 147

202 Ş. Kalaycı Tarih 2 S. 173

203 Ş. Kalaycı Tarih 2 S. 225

204 Ş. Kalaycı Tarih 2 S. 225

205 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 19

206 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 22

207 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 43

208 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 57

209 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 57

210 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 87

211 N. Akşit Milli Tarih Orta 2 S. 103

212 N. Akşit Tarih Lise 3 S. 76

213 N. Akşit Tarih Lise 3 S. 76

214 S. Dikmen-K. Koçak Tarih Lise 2 S. 46

TARİH DERS KİTAPLARINDA CUMHURİYETTEN BU GÜNE GÖZE ÇARPAN DEĞİŞİKLİKLER

	Kommun Planı	Hazırlık çalışmaları ve Hazırlık Soruları	Konu bitiminde çalışma soruları	Konuların sonunda konunun özeti	Konularla ilgili resimler	Kitabın (izciliği)
Tarih 1 TTT Cem. 1933	Yok	Yok	Yok	Yok	Var Kitabın sonuna toplanmış	Devletin tektip kitabı kalın muşamba dikişli siyah-beyaz. ve Renkli 1.hamur kağıt
Tarih Orta 1 1955 Atlas Yay.	Var	Yok	Yok	Var	Var Kitabın içinde	Maarif Vekaletince kabul edilmiş. Siyah-beyaz
Tarih Orta 3 1956 inkılap Kit.	Yok	Yok	Var	Yok	Var Kitabın içinde	Kalın kapaklı- Dikişli 1956 basımı Siyah-beyaz
Tarih Lise 1 1965 Remzi Kitabevi	Var	Var	Var	Yok	Var Kitabın içinde	N.Akşit-B.Oktay'ın yazdığı bu kitap uzun süre okutuldu. Siyah-beyaz
Tarih Lise 2 1965 Atlas Kit.	Var-	Val-	Va-	Yok (Tamamlayıcı bilgiler var)	Var Kitabın içinde	B.Oktay. Uzun süre okutuldu Siyah-beyaz
Milli Tarih Orta 2 Serhat Yay. 1993	Var	var	Var	Yok	\a Kitabın içinde	İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe, Öğretmen Marşı, Türkiye Haritası konulmuş. Renkli 1. Hamur kağıt
Milli Tarih 7 1995 Koza Yay.	Yok	Var	Var (Bazıları test şeklinde)	Yok	Var Kitabın içinde	İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe, Öğretmen Marşı, Türkiye Haritası konulmuş. Renkli I. Hamur kağıt
Tarih 2 1995 Başarı Yay.	Yok	Var	Var (Bazıları test şeklinde)	Yok	Var Kitabın içinde	İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe, Öğretmen Marşı, Türkiye Haritası konulmuş. Renkli 1. Hamur kağıt

Tarih ders kitaplarının Cumhuriyetten günümüze geçirdiği değişiklikleri tablo üzerinde göstermeye çalıştım. Devlet sektörünün yerini özel sektörün aldığı görülüyor. Ancak itiraf etmeliyim ki, eski kitaplar içerik-yazım tekniği, bilgileri açısından bu günkü kitaplarla karşılaştırılırsa, "eski kitaplar yenilerin yanında birer ansiklopedi gibi kalıyor."

TARİH DERS KİTAPLARI YANLIDIR VE YALAN BİLGİLER VERMEKTEDİRLER:

Tarih ders kitaplarımız yanlı yazıldıklarından, yani resmi görüşe ve Türk-İslam sentezine uygun olarak bilgiyi çarpıtarak öğrencilere sunuyorlar. Bilgi yanlışlarına detaylı girreyip sadece bir kasıtlı çarpıtmayı örnek olarak sunmak istiyorum: Örneğimi Mecreselerden seçtim:

1- "Biz Nizamiye Medresesini, bir mezhebi korumak için değil, ilmi yükseltmek maksadı ile kurdur. Mezhepler arası bir tefrik (aynım-ayrıcılık-İ.A.) istemiyoruz"

Yukarıdaki satırlar S.Dikmen-K.Koçak, Tarih Lise 2 Üner Yay. S.41'den alınmıştır. Yazının altında Melikşah tarafından söylendiği belirtilmiştir.

2- "Nizam-ül Mülk, hemen Nizamiye Müderrisi Ebu İshak Şirazi'ye yazdığı mektupta

"Nizamiye medresesini bir mezhebi korumak için değil, ilmi himaye etmek ve yükseltmek gayesiyle kurduklarını, mezhepler arası ayırım siyaseti gütmediklerini"

bildirmişti."

Bu satırlar da Tarih Lise 2 Yüksel Turhal Ders Kitapları S.49 dan alındı.

Şimdi; S.Dikmen-K.Koçak'a göre medreselerin işlevini belirten bölüm Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'a aittir. Y.Turhal'a göre ise bu bölüm Melikşah'ın veziri "İranlı Nizam-ül Mülk'e ait. **Birinden biri yalan** söylüyor.(Kitap inceleyen Talim ve Terbiye Kurulu üyelerine ithaf olunur. i.A.)

3- "Osmanlı medreseleri (üniversite) dünyanın en ileri eğitimini yapardı." (Milli Tarih 7. M.Daloğlu-Koza Yay. S. 133)

4- "Bütün Türk hükümdarları ve devlet ileri gelenleri samimi müslüman olduğu halde tutucu değillerdi.(...9 Fikir ve vicdan hürriyetine son derece saygı duyarlardı."²¹⁵

Yukarıdaki alıntılardan sonra medreselerin niçin alçıldığını Yahya Akyüz'ün Türk Eğitim Tarihi'nden aktaralım:

"Medreselerin Selçuklularda önem kazanmasının ve yayılmasının başlıca nedenleri şunlardır:

a) Sünni-Hanefi olan Selçukluların, çevrelerindeki şii ve Fatımilerin aşırı mezhep probagandalanna karşı koyma ihtiyacı. Medreseler böylece, Hanefi, Şafii, Maliki, HANbeli adlarındaki dört büyük Sünni mezhebin koruyuculuğu ve yayıcılığı görevini üstlenmişti.

b) Genişleyen imparatorluğun yönetimi için (Sünni-İ.A.) memur yetiştirme ihtiyacının

215 Y.Turhal. Tarih Lise 2 S.49 Ders Kitapları

şiddetle duyulması.

c) İslamlığı yeni benimsemiş Oğuz topluluklarının yeni inançlarının pekiştirilme, eskilerinin (şamanist-alevi vs. i.A.) silinme gereğinin duyulması.

d) Din adamı (SUnni-İ.A.) yetiştirme ihtiyacı.

e) Yeni fethedilen ülkelerin manen de (sünni anlayışları i.A.) fethini sağlamak için gerekli elemanları da yetiştirme düşüncesi.

1) Nizam-ül Mülk'ün de belirttiği gibi, bilginleri bir görev ve maaşla medreselere bağlayıp denetim altında tutmak ve böylece devlete karşı tehlikeli olma ihtimalini ortadan kaldırmak."²¹⁶

Medreseler hakkında Tarih ders kitaplarımızın yazdıklarıyla Akyüz'ün yazdıklarını karşılaştıralım:

Nizam-ül Mülk (veya Melikşah)mü doğru söylüyor Türk Eğitim Tarihi mi? Bence Türk Eğitim Tarihi'nin yazdıkları doğru diğerleri yalandır.

"Mezhepler arası ayırım yapmayan(!) Fikir ve vicdan hürriyetine son derece saygı duyan(!)"ları yalanını yazanlar utansınlar.

5- "İlk Osmanlı Medresesi Orhan Bey zamanında Bursa'da yapıldı."²¹⁷

6- İlk Osmanlı Medresesi İznik'te açılmışken, Bursa'da açtıranlara da bilim adına madalyalar sunulmalıdır.

Tarih Ders kitaplarımızdaki bilgi yanlışları ve yanlışlıklar başlıbaşına ayrı bir inceleme konusu olabilecek kadar çoktur.

TARİH KİTAPLARINDA KOMİKLİKLER

SAYISAL ATMASYONLAR

İğnçtir. Örnek olarak veriyorum: Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş tarihinde (kimilerine göre 1075, kimilerine göre 1077) bile anlaşılamayan tarih kitabı yazarları bir devletin asker sayısını tam olarak verebiliyorlar.

"Mesela Tulunoğlu Ahmed'in ordusu 40.000 Türk, 24.000 de Türk olmayan askerlerden meydana geliyordu."

Y.Turhal-Tarih Lise 2 Ders Kitapları 1990 S.42

216 Y.Akyüz. Türk Eğitim Tarihi. Başlangıcından 1982'yeSBF Yay. 1982 S.3S

217 Liseler için Tarih 2 K.Sümer-G.Tekin-Y.Turhal Ders Kitapları S.47

Günümüzdeki teknolojik gelişmelerle bile Türkiye'de kaç öğrencinin bulunduğunu tam tamına (kesin olarak) saptayamayan MEB'in Talim ve Terbiye Kurulu bu ders kitabındaki kesin rakamlara baksın da ibret alsın.

SAHİ ! ALPASLAN NASIL ÖLDÜ?

Büyük Selçuklu Devleti'nin sultanlarından Alpaslan'ın ölümü "Türk-İslam Sentezisi" olan iki ayrı yazarın kitabında şu şekilde anlatılır:

SULTAN ALPARSLAN'IN ÖLÜMÜ

Babasının askeri ve amcasının da siyasi dehasını şahsında birleştirmiş büyük bir insan olan Alparslan Han, hem yüce bir siyaset yapıyor, hem de at sırtından inmiyordu.

Malazgirt Zaferi'yle, Bizans'a gücünü gösteren Alparslan, doğuya yönelerek kendisine isyan eden Harzern'i Yusuf üzerine yürüdü.

Zerin Kal'a'sını alarak kendisini uğraştıran Kal'a kumandanı Harzern'i Yusufu huzura istedi. Onu azarladı. O da karşılık verdi. Çarmlıha geriinesini emretti. Yusuf hançerini çekip Alparslan'ın üzerine atılmak istedi. Fakat Yusufu tuttular. Alparslan bunu yiğitliğine yediremeyip bırakılmasını emretti. O en büyük cezanın affetmek olduğunu öğrenmişti. Bırakılan Yusuf yıldırım hızıyla hançeri elinde Hakan'a hücum etti. Sultan Alparslan daha tahtından inmeden Yusuf onu böğründen hançerlemiş ve ölümüne sebep olmuştu(1072). Öleceğini anlayan ulu hakan:

"Bana vaktiyle bir ihtiyar şöyle nasihat etmişti: "Kimseyi hakir görme. Nefsini büyük görüp kuvvetine güvenme." Ben bunun ikisini de son zamanlarda ihmal ettim. Dün yüksek bir yerden seyrederken askerimin çokluğu, bana kimsenin karşı gelemeyeceği zannını vermişti.

Bugün de kuvvetime güvenip Yusufu tutturmadım. İşte şimdi padişahların kudretinin kaza ve kadere karşı duramayacağını görüyorum. Padişah kuvveti hiçmiş. Kendi hatamla ölüyorum." demişti.

Tarih Lise 2 Sefahattin Dikmen-Kemal Koçak Üner Yayınları-1990 S.34

"hem yüce siyaset yapıyor, hem de at sırtından inmiyordu." İşte, Alpaslan at sırtından inip tahtına oturunca böyle öldürülmüş.

Diğer kitaba göre ise;

Alparslan'ın şehadeti:

Alparslan, Horasan'a döndükten sonra, hudutlarına tecavüz eden **Batı Karahan Devleti** hükümdarına karşı **Maveraiinnehir'e** sefer açtı. Ceyhun nehri (**Annu Derya**)ni geçtikten sonra düşman kale muhafızlarından **Yusuf** adlı birisi yanına getirildi. Muhafızın elleri, ayakları bağlı idi. **Alparslan** kale muhafızına, kaleyi inatla koruduğundan kızmıştı.

Adamlarına, yere dört kazık çakılarak öldürülmesini emretti.

Yusuf, Alp Arslan'ın bu emrine sinirlendi ve:

— Ulan adanı böyle mi öldürölür?

Diye bağırdı. Bunun üzerine Alparslan, Yusuf'un el ve ayaklarının çözülmesini emretti. Okunu yayını eline aldı. Yusuf'a ok attı. Fakat Alparslan'ın attığı ok ilk defa hedefine ulaşmadı. Yusuf bundan istifade ederek Alparslan'a doğru koştu. Alparslan oturduğu tahttan ayağa kalktı, ileriye doğru giderken ayağı sürçtü, bundan faydalanan Yusuf çizmesindeki hançerini çekerek, Sultanı birkaç yerinden ağırca yaraladı. Yusuf da Sultanın adamları tarafından öldürüldü (1072).

Alparslan yaralı iken yanında bulunanlara şunları söyledi:

"— Ben Tanrımdan yardım istemeden hiçbir şeye kastetmedim ve hiçbir düşman üzerine yürümedim. Dün bir tepeye çıkmıştım, askerimin çokluğundan yer sallanıyordu. Bana bir gurur geldi, kendi kendime: "Ben dünyanın padişahıyım, bana kimse karşı koyamaz" dedim. Tanrının kaderi bana hıyanet etti. Ben Tanrıdan yardım isterim. Böyle hatıra gelen fikirler için Tanrıdan mağfiret dilerim.." dedi.

Daha sonra veziri Nizam-ül İMülk'e kendisini, oğlu Melikşah'a vasi tayin ettiğini ve yerine geçirmesini vasiyet ederek hayata gözlerini kapadı.

böyle öldürölmüş.

İlk Müslüman Türk Devletleri-M.Çağatay Uluçay Öğretmen Kitapları MEB 1977 S.58

Doğan Avcıoğlu'na göre ise;

Malazgirt yengisi, Bizans ordusuz kaldığından, ancak Anadolu içlerinde bir fetih ilerleyişiyle tamamlansaydı verimli olabilirdi. Oysa Alparslan, Malazgirt yengisinden sonra Karahanlı Türklerine karşı Ceyhun içlerinde bir sefere çıkar ve bu sefer sırasında Bizans İmparatoru'na yeri öptüren Alparslan beklenmedik biçimde ölür: Ceyhun bölgesinde Harizmliler kale muhafızı yakalanıp yanına getirilir. Sultan, dört köşeye dört kazık çakılarak Harizmliler Yusuf'un kazıklara bağlanmasını buyurur. Yusuf, "Ey korkak! Benim gibisi böyle mi öldürölür?" deyince öfkelenir, öldürmek üzere okunu ve yayını eline alır. Yusuf'u serbest bırakır. Fakat attığı ok ilk kez hedefini bulmaz. Kale muhafızı hızla Alparslan'ın üstüne saldırır. Sultan, tahtında oturmaktadır. Saldırı üzerine ayağa kalkıp yere inmek isterken düşer. Üstüne allayan Yusuf, kuşağından bir hançer çıkarıp Sultan'a öldürücü darbeler indirir. Böylece Alparslan bir sultan gibi değil, bir bozkır savaşçısı gibi ölür.

böyle öldürölmüş.

Türklerin Tarihi Dördüncü Kitap Tekin Yayınevi 1981 S. 1560

SÖZ ALPASLAN'DAN AÇILMIŞKEN

Yazan, aynı yazar. Yayınevi, aynı yayınevi.

Alpaslan'ın kişiliğini anlatıyor:

"Tarihin gördüğü en büyük hükümdarlarından biri olan Alpaslan, cesaret ve kahramanlığı ile de ün salmıştı. Amcası Tuğrul Bey gibi adaletli olup samimi bir müslümandı."

Yüksel Turhal Tarih Lise 2 Ders Kitapları 1986 S.28

Diğer kitapta;

Tarihin gördüğü en büyük komutanlardan biri olan Alpaslan, cesaret ve kahramanlığıyla ün salmıştı; amcası Tuğrul Bey gibi adil bir hükümdardı.

Yüksel Turhal Lise 2 Ders Kitapları 1990 S.30

Talim ve Terbiye Kurulu kitabı hiç incelememiş anlaşılır. Yazar dört yıl sonraki kitabına Alpaslan'ın "Samimi bir müslüman olduğunu" yazmayı unutmuş(!). Oldu mu şimdi? Talim ve Terbiye Kurulu'na bu dikkatsizliği nedeniyle "teessüf ediyorum."

I. İnönü "Meydan Muharebesi"

Resmi tarih anlayışı Kurtuluş Savaşını 7 düvele karşı kazandığı efsanesini yayıyordu. Hatta "Atatürk'ten Anılar"da bunu destekleyen bir öykü vardır. Bu öyküde "Atatürk bir Türk askerini kendisiyle güreşmeye davet eder. Asker bu teklife şu yanıtı verir:

— Aman Paşam! Sizi yedi düvel yenemedi. Ben nasıl yeneyim."

Resmi tarih I. İnönü Muharebesini "çok önemli" gösterme çabası içindedir. Kendisi de bir Kemalist olan Sebahattin Selek, Anadolu İhtilali adlı kitabında I. İnönü Muharebesini şöyle değerlendirir:

"I. İnönü, askerlik yönünden küçük bir muharebedir. Yeneni de yenileni de yoktur. Bu muharebede, Yunan ordusu da, Türk ordusu da iyi sevk ve idare edilememiştir."²¹⁸

Resmi Tarih anlayışı I. İnönü Muharebesinin özünde "savunma muhaberesi" olduğunu kabul etmezken bu muhabereyi "Meydan Muharebesi" şeklinde gösterir: "Türk birlikleri, özellikle silah sayısınca çok üstün durumda olan Yunan kuvvetlerine karşı direnişini hayli sürdürdü. Fakat Yunanlılar, 10 Ocak öğleden sonra, yer yer Türk mevzilerine girmeyi başardılar.(...) Böylece iki taraf da birbirinden habersiz olarak karşılıklı

218 S.Selek; Anadolu İhtilali S.470 Örgün Yayınları 1)81

çekilme hareketine girişmiş oluyorlardı"²¹⁹

I.İnönü "Meydan" Muharebesinde tarafların kayıplarına bakmakta da yarar vardır:

Türk Tarafı G.Kurmay Verileri	S.Selek Anadolu İhtilali
4 Subay, 17 er ölü	8 Subay, 95 er ölü
12 Subay, 85 er yaralı	19 Subay, 183 er yaralı
Yunan Tarafı	
8 Subay, 49 er ölü	Aynı rakamlar
9 Subay, 145 er yaralı	19 Subay, 183 er yaralı

Tarafların Kuvvet Durumları

Türk Tarafı	8500 insan, 6000 Tüfek
8500 insan, 5500 Tüfek	47 ağır makinalı tüfek
47 ağır makinalı tüfek	28 top
28 Top	
Yunan Tarafı	15.816 insan, 12.500 Tüfek
16.243 insan, 12.500 Tüfek	270 hafif makinalı, 80 ağır makinalı tüfek
120 makinalı tüfek	
72 Top	72 top

Tabloda ilkin farklı rakamlarla karşılaşırız. Bu durum Kemalist aydınların "Kemalizm efsanesinin" oluşmasında nasıl rol oynadıklarını ve abartıyı ne kadar sevdiklerini ortaya çıkarmaktadır.

Tablodan ikinci çıkaracağımız sonuç ise bu kadar asker, tüfek, makinalı tüfek ve topların kullanıldığı ve bu kadar az sayıda insanın öldüğü bir savaş nasıl olur da bir "meydan" muharebesi olur. Eğer bu muharebe "Kemalizmin" öne sürdüğü şekilde bir "meydan muharebesi" olsaydı, deyim yerindeyse "kan gövdeyi götürürdü"

I.İnönü Muhaberesinin "meydan muhaberesi" olduğu ve bu önemsiz çatışmanın büyük bir zafer olduğu bizzat M.Kemal tarafından belirtildi. M.Kemal'in Albay İsmete çektiği telgrafta şöyle denilmektedir:

219 Türk İstiklal Harbi, Ol Batı Cephesi S.218 ve Türk Silahlı Kuvvetler Tarihi Cilt IV S.429-430 Oenel Kurmay Yay. 1980

"İnönü Meydan Muharebesinde Batı Cephesi kıtalarının uğurlu ve ezici komutanız altında gösterdikleri kesin galibiyetten dolayı zatı devletlerine..."²²⁰

ve Albay İsmet'in TBMM Başkanı M.Kemal'e verdiği karşılık:

"Tanrının yardımıyla İnönü Meydan Muharebesinin kazanılmasından dolayı"²²¹

TARİH DERSİ MÜFREDA TI YENİDEN NASİL DÜZENLENMELİDİR?

Tarih Vakfı Araştırması

9 Şubat 1997 Yeni Yüzyıl

Öğrenciler Tarih kitabına inanmıyor

27 ülkede gerçekleştirilen "**Gençlik ve Tarih**" projesi için Türkiye'de 35 lisede 1229 öğrenci arasında anket yapıldı.

Türkiye Tarih Vakfı, Alman Georg Eckert Enstitüsü ile birlikte tarih ders kitapları yazmaya hazırlanıyor. Tarih Vakfı Genel Sekreteri Orhan Silier "İki yıl içinde şoven değil, barıştan yana ve birlikte yaşamayı özendiren örnek tarih kitapları hazırlanacak. Bu kitaplar daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na önerilecek." diyor. Ancak önemli bir maddi sorun var. "**Gençler ve Tarih**" projesinin Türkiye anketi için şimdiye dek 20 bin dolar harcanmış. Yukarıda verdiğimiz araştırmanın Türkiye sonuçlarının tam değerlendirilmesi için de 20 bin dolar gerekiyor,

Araştırmadan Türkiye'deki öğrenciler hakkında ilginç başka sonuçlar da çıkıyor. Sonuçlar özetle şöyle:

- Türkiye'de lise öğrencileri Avrupalı ülkelere göre daha çok kır kökenli.
- Tarihe en çok Türk öğrenciler ilgi gösteriyor. Ardından Yunanistan, Portekiz, İspanya geliyor.
- Tarih ders kitaplarına en az güvenen gruplardan biri Türk öğrenciler.
- Türkler, tarih eğitiminde görsel-işitsel yöntemlerin kullanılmasını ve müze ziyaretleri yapılmasını en çok isteyen grup.
- Türk öğrenciler en çok çağdaş tarihle ilgileniyor.

220 Türk İstiklal Harbi C il Batı Cep. S.223

221 AgeS.247

• Türk öğrenciler dine, aileye, vatana en çok önem veren, buna karşılık hobi ve kişisel ilgilere en az değer veren grup.

• Politikayla en yakından ilgilenen dört gruptan birisi arasında Türk öğrenciler de var. Demokrasi, düşünce özgürlüğü, barış, dayanışma ve çevre koruması konusunda en duyarlı grup.

• Türk öğrenciler, kendi ülkelerindeki zenginliğin kaynağını "adaletsiz ekonomik sistemle" açıklayan Uç ülke öğrencilerden biri. Bu konuda Türkiye'nin önünde Bulgaristan ve Litvanya var.

• Türk öğrenciler evlenme konusunda ana-babaya uymaya en sert biçimde karşı çıkan grup. Avrupalı gençler daha sonra geliyor. "Ana-babaya karşı çıkmak Allah'a karşı çıkmaktır" görüşü bizim gençler arasında Avrupa bütününe göre daha az taraflar buluyor.

• İşin ilginç yanı Türk öğrenciler, Türkiye 2.Dünya Savaşı'na girmediği halde, Hitler'i en kesin biçimde olumsuzlayan grup.

• Türkler demokrasinin "anti bir Yunan geleneği" olmadığını en şiddetli biçimde ileri süreni grup; Yunanlılar ise tam tersi!

Bu uluslararası projenin Türkiye ayağını oluşturan araştırma zor bir süreç sonucu da olsa Milli Eğitim Bakanlığı'nın izniyle 35 lisede yürütüldü. Nüfus yoğunluğuna göre seçilen bölgelerde rastlantısal olarak 10 teknik lise ve meslek lisesi, 4 Anadolu lisesi, 2 imam hatip lisesi ve 2 lise seçildi. Bu okulların 1229 öğrencisi ve 35 öğretmeni sorulara yanıt verdiler.

"Gençler ve Tarih Projesi" Türkiye dışında Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, İngiltere'de uygulandı.

Araştırmanın yapıldığı okullar

• İstanbul Bayrampaşa End.Meslek, Eyüp Refhan Turner, İstanbul Erkek, Kadıköy Suadiye, İşık, Avusturya, Zeytinburnu Men.Santral, Yalova Tic.Meslek.

• Ankara Gazi Anadolu, Çankaya 50.Yıl, Mamak İmam Hatip.

• İzmir Namık Kemal, Bornova Cimentas, Tire Kız Meslek.

• Adana Fen, Ceyhan Sağlık Meslek.

• Bursa İmam Hatip, Mustafa Kemal Paşa.

• Gaziantep Kilis Öğretmen.

• Mersin Atatürk An. Teknik, Bozyazı Tekmen.

• Antalya Anadolu.

• Malatya H.A.Akıncı.

• Erzurum Cumhuriyet, Oltu.

- Denizli Atatürk Meslek, Yatağan Ticaret.
- Balıkesir Cumhuriyet, Bandırma.
- Van Mehmet Akif Ersoy, Erciş End.Mes.
- Samsun Bafra Kolay, Çarşamba.
- Eskişehir Anadolu Meslek, Çifteler İmam Hatip

NASIL BİR TARİH MÜFREDATI OLMALIDIR?

Lise 1

1- Tarihin Tanımı çeşitleri-yöntemleri-diğer bilimlerle ilişkileri ve çeşitli Tarih anlayışları

2- Tarihte zaman ve takvim

3- İkel toplumlar (İnsanın türeyişi-ikel sürüden klana geçiş-Ortak üretim ortak paylaşım- Mülkiyetin ve sınıfların ortaya çıkışı)

a) Yontmataş

b) Cilalı taş

c) Maden Devirleri

4- Köleci toplumlar ve ilk yerleşik uygarlıklar

a- Çin

g- Ege (Girit-Miken)

b- Hint

h- Yunan (Hellenistik)

c- İran

i- Roma

d- Mezopatamya

i- İslamlık öncesi Arabistan

e- Anadolu

j- Fenike-İbrani

f- Mısır

k- Orta Asya Türk tarihi (Selçuklulara kadar)

(İnsanlık tarihine olan katkılarına yer verilecektir.)

Lise 2

1- Feodal toplumlar:

- a) Avrupa'da derebeylik
- b) Anadolu'nun çevresinde ve Anadolu'da ortaçağ:
  - Sasani
  - Bizans
  - Selçuklu ve A.Selçuklu
  - Haçlı Seferleri

- 2- Coğrafya keşifleri ve sömürgecilik hareketleri
- 3- Hümanizma ve Rönesans
- 4- Reform Hareketleri
- 5- Osmanlı İnip. (Kuruluşundan 1789'a kadar)

Lise 3

- 1- Aydınlanma Çağı
- 2- A.B.D.'nin kuruluşu Bağımsızlık Bildirgesi
- 3- Sanayi Devrimi
- 4- Fransız İhtilali
- 5- 1830 Avrupada Liberal İhtilaller
- 6- 1848 Avrupada Sosyalist İhtilaller
- 7- Yakın Çağ Tarihi ve düşünce akımları (Faşizm-Sosyalizm)
- 8- Osmanlı İnip. (1789'dan sonra)
- 9- Ulusal Kurtuluş Savaşı
(Böylece İnkılap Tarihi dersleri kaldırılmalıdır)
- 10- Türkiye Demokrasi Tarihi

Önce müfredat programları değiştirilmelidir. Böylece yeni programa göre yeni kitaplar yazılmalıdır. Bu ders kitapları üniversitelerden seçilmiş birer akademisyen, sendikamızın ve diğer sivil toplum kuruluşlarının seçtikleri birer öğretmen/uzman, birer pedagoğ ve grafik tasarımcısının oluşturduğu bir komisyon tarafından yazdırılmalıdır.